

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏDƏNİYYƏT VƏ TURİZM
NAZİRLİYİ
F. KÖÇƏRLİ ADINA RESPUBLİKA UŞAQ KİTABXANASI
ELMİ-METODİKA ŞÖBƏSİ**

Ümummilli lider Heydər Əliyevin 90 illik
yubileyi münasibəti ilə

**Azərbaycanın özü qədər əbədi olan şəxsiyyəti
metodik vəsait**

Bakı – 2013

Tərtib edən: **Ruhiyyə Məmmədli** – F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası elmi-metodika şöbəsinin baş kitabxanaçısı

Redaktor: **Fizurə Quliyeva** – F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının direktoru

Tərtibçidən

Bu vəsaiti Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ümummilli lider Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi münasibətilə imzaladığı sərəncama əsasən sizə təqdim edirik. Vəsaiti sizə təqdim etməkdə əsas məqsədimiz oxucuların Ulu öndər Heydər Əliyev haqqında olan məlumatlarını daha da artırmaqdır.

“Azərbaycanın özü qədər əbədi şəxsiyyəti” adlanan metodik vəsait “Giriş” və “Keçiriləcək tədbirlər” hissəsindən ibarətdir. Vəsaitin “Giriş” hissəsində bu böyük şəxsiyyətin fəaliyyətindən, həyat və yaradıcılığından söhbət açılır. Vəsaitin ikinci hissəsində yubileyə əlaqədar kitabxanalarda keçiriləcək tədbirlərdən bəhs olunur.

Dünyanın zənginliyi məhz bənzərsiz şəxsiyyətlərdir, onların əməllərinin sayəsində dünyanın nuru artır. Tariximizin ən çətin dövrlərində Azərbaycanın və xalqımızın nicatı, quruluşu və xoşbəxt gələcəyi naminə hakimiyyətə qayıtmış ulu öndər Heydər Əliyev məhz belə bənzərsiz dahi tarixi şəxsiyyətdir. Ana dilimizin dövlət dili kimi tətbiqində, onun imkanlarının genişləndirilməsi və Azərbaycan xalqının ən böyük sərvəti kimi dəyərləndirilməsində Heydər Əliyev şəxsiyyətinin rolu danılmazdır. Azərbaycan mədəniyyətinin və zəngin tarixi irsimizin dünya ictimaiyyətinə tanıtılması Heydər Əliyevin misilsiz xidmətlərindəndir. Heydər Əliyev öz siyasi dühası ilə Azərbaycanın müasir simasını müəyyənləşdirmiş və xalqımızın taleyində silinməz izlər qoymuşdur.

Ümummilli liderin siyasi fəaliyyəti onun davamçısı İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir və Azərbaycan xalqını daha da xoşbəxt gələcəyə doğru aparır. Bu vəsaiti hazırlamaqda əsas məqsəd uşaqları, gənc nəsli Heydər Əliyev irsi ruhunda tərbiyə etmək, onları vətənpərvərlik ruhunda yetişdirməkdir.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Dahi Heydər Əliyev şəxsiyyətinin Azərbaycan dövlətçilik tarixində müstəsna yeri vardır. Azərbaycançılıq məfkurəsinin parlaq daşıyıcısı kimi Heydər Əliyev öz müdrik siyasəti, dönməz əqidəsi və tarixi uzaqgörənliyi sayəsində milli dövlətçilik ideyasının gerçəkləşdirilməsinə, müasir Azərbaycan dövlətinin qurulmasına və xalqımızın müstəqillik arzusuna çatmasına nail olmuşdur. Məhz Heydər Əliyevin fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan özünün geostrateji, iqtisadi və mədəni potensialından istifadə edərək Şərqlə Qərb arasında etibarlı körpü rolunu oynamağa başlamış və dünyanın ən dinamik inkişaf edən ölkələrindən birinə çevrilmişdir.

Azərbaycanda müasir demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu, vətəndaş cəmiyyətinin təşəkkülü, milli-mənəvi dəyərlərə qayıdış və elmin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafı əbədi surətdə Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ölkəmizin əsas qanunu Konstitusiyanın qəbul edilməsi, hakimiyyətlərin bölünmə prinsipinin təsbit olunması, hüquq normalarının və qanunvericilik bazasının beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, müasir idarəetmə üsullarının bərqərar olması və müvafiq dövlət qurumlarının formalaşdırılması Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə gerçəkləşən genişmiqyaslı quruculuq proqramının tərkib hissələridir.

Azərbaycanın dünya miqyasında neft-qaz hasil və ixrac edən ölkəyə çevrilməsi, milli neft strategiyasının uğurla həyata keçirilməsi, xarici dövlətlərin aparıcı neft şirkətləri ilə müqavilələrin bağlanması, neft sənayesinin müasir tələblərə uyğun infrastrukturunun qurulması, neftin Bakı–Tbilisi–Ceyhan, Bakı–Supsa, Bakı–Novorossiysk boru kəmərləri vasitəsilə şaxələnmiş şəkildə nəqli bilavasitə Heydər Əliyevin xidmətləridir.

Dünya iqtisadiyyatına uğurla inteqrasiya, ölkə daxilində iqtisadi liberallaşma, kredit reytingimizin artması, iqtisadiyyatımızın rəqabət qabiliyyətliliyinin yüksək mövqedə olması, büdcəmizin və valyuta ehtiyatlarımızın ildən-ildən çoxalması 1993-cü ildən etibarən Heydər Əliyev tərəfindən yeni prinsiplər əsasında qurulan iqtisadiyyatın sabitliyinin bariz nümunəsidir.

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun uğurla inkişaf etdirilməsi də Heydər Əliyevin uzaqgörənliyinin məntiqi nəticəsidir.

Postsovet məkanında analoqu olmayan cəsarətli qərarları ilə Heydər Əliyev torpağın şəxsi mülkiyyətə verilməsi ilə ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmiş oldu. Bu gün müxtəlif kənd təsərrüfatı komplekslərinin uğurlu fəaliyyəti onun aqrar siyasətinin parlaq təzahürüdür.

Ulu öndərin vaxtilə Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi liseyin açılması ilə həyata keçirməyə başladığı müdrik siyasəti milli ordumuzun formalaşması və Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin yaradılması mərhələlərindən keçərək onun Cənubi Qafqazda aparıcı hərbi qüvvə olmasına gətirib çıxarmışdır.

Ana dilimizin dövlət dili kimi tətbiqində, onun imkanlarının genişləndirilməsi və Azərbaycan xalqının ən böyük sərvəti kimi dəyərləndirilməsində Heydər Əliyev şəxsiyyətinin rolu danılmazdır. Azərbaycan

mədəniyyətinin və zəngin tarixi irsimizin dünya ictimaiyyətinə tanıtılması Heydər Əliyevin misilsiz xidmətlərindəndir. Məhəmməd Füzulinin 500 illik və “Kitabi-Dədə Qorqud”un 1300 illik yubileylərinin YUNESCO səviyyəsində keçirilməsi Azərbaycan mədəniyyətinin təbliğinə xidmət edərək beynəlxalq mədəni ictimaiyyətlə yeni əməkdaşlıq formalarının bərqərar olmasına gətirib çıxarmışdır.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında milli maraqlara əsaslanan və siyasi perspektivləri nəzərə alan xarici siyasət kursu müəyyən olmuş, dünyanın aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları ilə qarşılıqlı münasibətlər qurulmuşdur. Onun uğurlu xarici siyasəti ölkəmizin etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilərək beynəlxalq miqyasda nüfuzunun artmasına, islahatçı və təşəbbüskar dövlət olaraq tanınmasına xidmət göstərmişdir. Heydər Əliyevin beynəlxalq aləmdə atdığı qətiyyətli addımlar sayəsində diplomatiyamızın fəal mövqeyi formalaşmış, Azərbaycanın zorla cəlb olunduğu Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dünya ictimaiyyətinin münasibəti dəyişmiş, ölkəmizin suverenliyi, ərazi bütövlüyü və sərhədlərinin toxunulmazlığı bütün beynəlxalq hüquqi-normativ sənədlərdə öz əksini tapmışdır.

Heydər Əliyev Böyük İpək Yolunun mühüm mərkəzi olan, mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların qovşağında yerləşən ölkəmizi dünyada tolerantlığın və dözümlülüyün məkanı kimi tanıtmışdır. Onun beynəlxalq səfərləri, siyasi, ictimai və dini xadimlərlə görüşləri ölkəmizin yeni imicinin formalaşmasına xidmət edirdi.

Xalqımızın ümummilli liderinin “Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam” sözləri dünya azərbaycanlılarının şüarı olmaqla, soydaşlarımızın həmrəyliyi təməl daşına çevrilmişdir. Müstəqil Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyi illər ərzində Heydər Əliyev tərəfindən aparılan ardıcıl və məqsədyönlü siyasət nəticəsində Azərbaycan diasporu təşkilatlanmış, inkişaf etmiş və öz tarixi vətəni ilə sıx bağlılığını nümayiş etdirmişdir. Bu gün dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan azərbaycanlıların müstəqil Azərbaycan Respublikasını öz vətəni sayması, onu milli ruhun, milli-mənəvi dəyərlərin, milli mədəniyyətin məbədi kimi qəbul etməsi və azərbaycançılıq ideyası ətrafında birləşməsi məhz Heydər Əliyev fəaliyyətinin nəticəsidir.

Heydər Əliyevin XX əsrdə totalitarizmin Azərbaycana qarşı törətdiyi faciələrin davamı kimi qanlı 20 Yanvarı xalqımız əleyhinə hərbi, siyasi və mənəvi təcavüz kimi qiymətləndirməsi onun ömrü boyu sadıq qaldığı siyasi məfkurəsinin və yüksək vətənpərvərliyinin yeni siyasi şəraitdə təcəssümü idi. Mövcud siyasi, iqtisadi və sosial böhran müstəqilliyimizin ilk illərində Azərbaycanı vətəndaş müharibəsi həddinə çatdırdığı bir dövrdə Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə gəldiyi gün – 1993-cü ilin 15 iyunu tariximizə Qurtuluş Günü kimi daxil olmuşdur. Bu qurtuluş qısa bir zamanda özünü nəinki siyasətdə, həm də iqtisadiyyatda, təhsildə, mədəniyyətdə və insanların gündəlik real həyatında büruzə vermişdir.

Tənəzzülə uğrayan iqtisadiyyat, sürətlə artan inflyasiya, işsizlik, ümitsizlik mühiti və digər neqativ hallarla üz-üzə qalmış Azərbaycanı Heydər Əliyev qısa bir zamanda iqtisadi və mədəni yüksəliş yolu tutan, xarici sərmayələrə açıq olan və böyük beynəlxalq layihələrə qoşulan ölkəyə çevirə bildi. Heydər Əliyevin qurduğu

dövlətin iqtisadi siyasəti əhalinin sosial müdafiəsini daim diqqət mərkəzində saxlamaqla sosial yönümü ilə səciyyələnirdi. Bu gün Azərbaycan nüfuzlu vətəndaş cəmiyyətinin əsaslarının qurulduğu, müxtəlif siyasi partiyaların sərbəst fəaliyyət göstərdiyi, yüzlərlə senzurasız qəzet və jurnalın nəşr olunduğu, eləcə də çox sayda özəl telekanalların yayımlandığı və internet şəbəkəsi istifadəçilərinin sayının sürətlə artdığı bir ölkədir.

Heydər Əliyev öz siyasi dühası ilə Azərbaycanın müasir simasını müəyyənləşdirmiş və xalqımızın taleyində silinməz izlər qoymuşdur. Onun siyasəti nəticəsində əldə olunan misilsiz nailiyyətlər göz qabağındadır. Bu uğurlar paytaxtımızın daim yeniləşən görkəmində, şəhər və rayonlarımızın sürətlə modernləşməsində, iqtisadiyyat və elmdə, təhsil, mədəniyyət və səhiyyədə, eləcə də ictimai-siyasi həyatımızda öz əksini tapmışdır.

Heydər Əliyevin memarı olduğu Azərbaycan bu gün böyük tikinti meydançasını xatırladır. Yüzlərlə sənaye və infrastruktur obyektləri, məktəblər, xəstəxanalar, idman qurğuları, yaşayış evləri, inzibati binalar və digər tikililər ucaldılır, yollar salınır. “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası bizim gələcək planlarımızı əks etdirməklə yanaşı bir daha sübuta yetirir ki, Heydər Əliyevin ölkəmizin sürəkli tərəqqisini bu gün də təmin edən irimiqyaslı proqramları xalqımızın sosial-iqtisadi vəziyyətinin daim yaxşılaşmasına xidmət göstərir.

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin hərtərəfli inkişafı yolunda əvəzsiz tarixi xidmətlərini nəzərə alaraq, milli dövlətçilik ideyasının bərqərar olması və ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artması naminə misilsiz töhfələr vermiş Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinin ölkə miqyasında layiqincə keçirilməsini təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi Azərbaycan Respublikasında dövlət səviyyəsində geniş qeyd edilsin.
2. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinin keçirilməsinə dair Tədbirlər Planı təsdiq edilsin.
3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 21 yanvar 2013-cü il.

Giriş

Hər bir millət, hər bir dövlət yaşam tarixində torpağını, xalqını sevən, onu mübarizə meydanında qələbəyə, çətin anlarda işığa doğru aparən rəhbərə, şəxsiyyətə ehtiyac duyur. Sözün əsl mənasında hər bir dövlətin bir dövlət olaraq formalaşmasında, millətin millətlər sırasında mətin dayanmasında böyük şəxsiyyətlərə daim ehtiyac var. Azərbaycanın adı bu gün dünya müstəvisində öndə gedən dövlətlər sırasında məğrur durur. Daim bu torpaq, bu millət dahilər, onun adını zirvələrə ucaldan şəxsiyyətlər yetirib. "Heç bir millət şəxsiyyətsiz yaşaya bilməz". Bu fikir Azərbaycan adını öndə gedən dünya ölkələri sırasına yazan, öz uzaqgörənliyi ilə dünya siyasətçilərini daim heyretə gətirməyi bacaran, millətin hər bir nümayəndəsini ürəkdən sevən dahi şəxsiyyət, ulu öndər Heydər Əliyevə məxsusdur. Doğru deyiblər ki, zaman hər şeyi yerbəyer edir, hər şeyin, hər kəsin doğru qiymətini verir. İllər keçdikcə, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin böyüklüyünü, müdrikliyini, xalqını, vətəninə necə bir məhəbbətlə sevdini daha çox anlayırıq. Bu siyasət nəhənginin fəaliyyəti bütün bəşəriyyətin xoşbəxt gələcəyi uğrunda mübarizəyə həsr olunmuşdur.

Tarixin xalqımıza bəxş etdiyi dahi şəxsiyyətin, müasir Azərbaycanın xilaskarı və memarı, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin bütün fəaliyyətinin məqsədi Azərbaycanı güclü, demokratik dövlətə çevirmək və xalqına firavan həyat bəxş etmək idi. Azərbaycanın ən yeni tarixinin bütöv bir dövrü onun şərəfli adı və möhtəşəm fəaliyyəti ilə bağlıdır. Onun Azərbaycana otuz ildən çox rəhbərliyi dövründə ölkəmiz bütün sahələrdə böyük inkişaf yolu keçib. O, bütün həyatını ölkəmizin yüksəlişinə və insanların xoşbəxtliyinə həsr etmişdir.

Heydər Əliyev bəşəriyyətin sülh, əmin-amanlıq, dostluq və firəvanlıq içində yaşaması üçün çox işlər görmüşdü. Gəlin aşağıdakı xronikaya nəzər salaq.

Heydər Əlirza oğlu Əliyev 1923-cü il mayın 10-da Azərbaycan Respublikasının Naxçıvan şəhərində anadan olmuşdur. O, 1939-cu ildə Naxçıvan Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası) memarlıq fakültəsində təhsil almışdır. Başlanan müharibə ona təhsilini başa çatdırmağa imkan verməmişdir. 1941-ci ildən Heydər Əliyev Naxçıvan MSSR Xalq Daxili İşlər Komissarlığında və Naxçıvan MSSR Xalq Komissarları Sovetində şöbə müdiri vəzifəsində işləmiş və 1944-cü ildə dövlət təhlükəsizliyi orqanlarında işə göndərilmişdir. Bu dövrdən təhlükəsizlik orqanları sistemində çalışan Heydər Əliyev 1964-cü ildən Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsi sədrinin müavini, 1967-ci ildən isə sədri vəzifəsində işləmiş, general-mayor rütbəsinə qədər yüksəlmişdir. Həmin illərdə o, Leningrad şəhərində (indiki Sank -Peterburq) xüsusi ali təhsil almış, 1957-ci ildə isə Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirmişdir.

Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1969-cu il iyul plenumunda Heydər Əliyev Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi seçilərək respublikanın rəhbəri olmuşdur. 1982-ci ilin dekabrında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi

Bürosunun üzvü seçilən Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyin edilmiş və SSRİ-nin rəhbərlərindən biri olmuşdur. Heydər Əliyev iyirmi il ərzində SSRİ Ali Sovetinin deputatı, beş il isə SSRİ Ali Soveti sədrinin müavini olmuşdur.

Heydər Əliyev 1987-ci ilin oktyabrında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun və şəxsən Baş katib Mixail Qorbaçovun yeritdiyi siyasi xəttə etiraz əlaməti olaraq, tutduğu vəzifələrdən istefa vermişdir. Heydər Əliyev 1990-cı ilin 20 yanvarında sovet qoşunlarının Bakıda törətdiyi qanlı faciə ilə əlaqədar ertəsi gün Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyində bəyanatla çıxış edərək, Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş cinayətin təşkilatçıları və icraçılarının cəzalandırılmasını tələb etmişdir. O, Dağlıq Qarabağda yaranmış kəskin münaqişəli vəziyyətlə bağlı SSRİ rəhbərliyinin ikiüzlü siyasətinə etiraz əlaməti olaraq, 1991-ci ilin iyulunda Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının sıralarını tərk etmişdir. 1990-cı ilin iyulunda Azərbaycana qayıdan Heydər Əliyev ilk əvvəl Bakıda, sonra isə Naxçıvanda yaşamış, həmin ildə də Azərbaycan Ali Sovetinə deputat seçilmişdir. O, 1991-1993-cü illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri, Azərbaycan Respublikası Ali Soveti sədrinin müavini olmuşdur. Heydər Əliyev 1992-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvan şəhərində keçirilmiş təsis qurultayında partiyanın sədri seçilmişdir.

1993-cü ilin may-iyununda hökumət böhranının son dərəcə kəskinləşməsi ilə ölkədə vətəndaş müharibəsinin baş verməsi və müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi yarandıqda Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin hakimiyyətə gətirilməsi tələbi ilə ayağa qalxdı. Azərbaycanın o zamankı rəhbərləri Heydər Əliyevi rəsmən Bakıya dəvət etməyə məcbur oldular. Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycan Ali Sovetinin sədri seçildi, iyulun 24-də isə Milli Məclisin qərarı ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirməyə başladı. 1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. O, 1998-ci il oktyabrın 11-də xalqın yüksək fəallığı şəraitində keçirilən seçkilərdə səslərin 76,1 faizini toplayaraq, yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. Heydər Əliyev dörd dəfə Lenin ordeni, Qırmızı Ulduz ordeni və çoxlu medallarla təltif edilmiş, iki dəfə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adını almış, bir çox xarici dövlətlərin orden və medalları ilə təltif olunmuşdur.

27 mart 1997-ci il Kiyevdə Azərbaycanın dövlət başçısına Ukraynanın ali mükafatı “Yaroslav Mudri” ordeni təqdim edilmişdir.

13 aprel 1999-cu il Prezident Heydər Əliyev Türkiyənin ən nüfuzlu mükafatı “Atatürk Sülh Mükafatına” layiq görülmüşdür.

20 yanvar 2001-ci il Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevə Moskva Dövlət Universitetinin “Fəxri professoru” adı verilmişdir.

3 aprel 2003-cü il Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev Rusiya Federasiyasının Təhlükəsizlik, Müdafiə və Hüquq Qaydası Problemləri Akademiyasının professoru və həqiqi üzvü seçilmiş, Y.V.Andropov adına mükafata layiq görülmüşdür.

10 may 2003-cü il Rusiyanın yüksək mükafatı – Müqəddəs Apostol Andrey Pervozvannı ordeni ilə təltif olunması barədə fərman imzalanmışdır.

Biz mədəniyyət işçiləri olaraq deyə bilərik ki, Azərbaycan mədəniyyətinin ən böyük nailiyyətləri görkəmli siyasət və dövlət xadimi Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Məhz buna görə də Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illəri mədəniyyətimizin tarixində yeni intibah dövrü adlandırmaq olar.

Əsl vətəndaş, tarixi şəxsiyyət və ümummilli lider. Bu üç fenomen keyfiyyətin daşıyıcısı, qüdrətli və böyük insan Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının tarixi taleyində oynadığı rol misilsizdir. Türk dünyasının fəxri olan ulu öndər Heydər Əliyev də XX əsrdə Azərbaycan xalqının yetirdiyi böyük dühalardan biri kimi ehtiramla xatırlanır. Zaman ötdükcə, illər keçdikcə bir çox meyarlar, prinsiplər dəyişir, ancaq obyektiv tarixi meyillərin və həqiqətin meyarı isə dəyişməz qalır. Odur ki, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, dərin zəkası və rəhbərlik etmək istedadı, uzaqgörənliyi və nüfuzu ilə bütün dünyanı heyran qoymuş ulu öndər Heydər Əliyev haqqında keçmiş zamanda danışmaq mümkün deyil. Heydər Əliyev öz siyasi dühası ilə Azərbaycanın müasir simasını müəyyənləşdirmiş və xalqımızın taleyində silinməz izlər qoymuşdur. Onun siyasəti nəticəsində əldə olunan misilsiz nailiyyətlər göz qabağındadır. Bu uğurlar paytaxtımızın daim yeniləşən görkəmində, şəhər və rayonlarımızın sürətlə modernləşməsində, iqtisadiyyat və elmdə, təhsil, mədəniyyət və səhiyyədə, eləcə də ictimai-siyasi həyatımızda öz əksini tapmışdır. Heydər Əliyev çox maraqlı, mürəkkəb, zəngin, keşməkeşli bir ömür yolu keçmiş, həyatın bütün çətinliklərindən qalib çıxmış, öz zəhməti, zəkası, fitri qabiliyyəti ilə ən yüksək zirvəyə yüksəlmişdir. Bu uca zirvənin yolları daşlı-kəsəkli olsa da, polad iradəsi, dönməz xarakteri, şəxsiyyət bütövlüyü bu zirvəni fəth etməkdə ona kömək etmişdir. Bütün dünyanın etiraf etdiyi böyük dövlət xadimi, görkəmli siyasətçi, müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, zəmanəmizin nadir şəxsiyyətlərindən biri Heydər Əliyev çox zəngin irs qoyub getmişdir. Xalqımızın mənəvi sərvəti olan bu zəngin irsi araşdırdıqca respublikamızın son 50 illik həyatında bu nəhəng şəxsiyyətin öz xalqına qırılmaz tellərlə bağlı olduğu, onu ürəkdən sevdidiyi, Azərbaycanın inkişafı və tərəqqisi naminə böyük işlər gördüyü, bütün varlığını, həyatını Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsinə həsr etdiyi göz önünə gəlir. Özünün zəngin siyasi fəaliyyəti sayəsində ölkəmizin hərtərəfli inkişafı prosesinə qüvvətli təkan verərək, onu daim yüksəliş yoluna çıxaran Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısında misilsiz tarixi xidmətlərini, o cümlədən xalqımızın müstəqillik arzusunun həyata keçməsində, milli dövlətçilik ideyasının gerçəkləşdirilməsində və müasir Azərbaycan dövlətinin yaşadılmasında müstəsna rolu olmuşdur.

Heydər Əliyevin Azərbaycan mədəniyyətinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan kitabxana quruculuğu sahəsində də, misilsiz xidmətləri vardır. XX əsrin II yarısında respublikada kitabxana şəbəkələrinin inkişafı, kitabxanaların mərkəzləşdirilməsi, kitabxana fondlarının inkişafı, əhaliyə kitabxana xidmətinin yaxşılaşdırılması, kitabxanaların maddi-texniki bazasının və kadr potensialının möhkəmləndirilməsi istiqamətində Heydər Əliyevin gördüyü işlər danılmazdır. Müstəqillik dövründə kitabxanaların qorunub saxlanması, kitabxana işinin inkişaf istiqamətləri və dövlətin kitabxana siyasətinin formalaşmasında Heydər Əliyevin

rolu böyükdür. Ulu öndər kitab və kitabxana işinin böyük mədəni əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirmiş, onu ölkəmizin ümumi mədəniyyətinin əsas göstəricisi kimi qiymətləndirmişdir. Bu da Heydər Əliyevin yüksək elmi, mədəni və intellektual səviyyəsi ilə, bəşəri xarakter daşıyan hadisələri düzgün qiymətləndirə bilmək istedadı ilə şərtləşir. Heydər Əliyev həmişə çıxışlarında yazıçı və şairlərimizin, alimlərimizin, mədəniyyət xadimlərimizin böyük potensiala malik olduğunu bildirmiş, Azərbaycan xalqının təhsillənməsində, biliklənməsində, elm və mədəniyyətimizin, mənəviyyatımızın inkişafında böyük rolunu bildirmişdir. İftixar hissi ilə demək olar ki, Heydər Əliyev respublikaya rəhbərlik etdiyi 34 illik dövrdə böyük təşkilatçılıq, nəhəng quruculuq işləri ilə yanaşı, zəngin elmi-nəzəri, mənəvi bir irs yaratmışdır. Bu irs qiymətli mənəvi sərvət kimi elmimizin və mədəniyyətimizin “qızıl fondu” na daxil edilmişdir.

Müasir şəraitdə ölkəmizin gələcək inkişaf yolunu işıqlandıran bu zəngin irsin öyrənilməsinə böyük ehtiyac hiss edilməkdədir. Respublikamızın vətəndaşlarının, ziyalıların, alimlərin, mütəxəssislərin, əhalinin bütün təbəqələrinin, xüsusilə vətənimizin gələcəyi olan gənclərin bu irsi dərindən mənimsəməsinə ciddi ehtiyac duyulmaqdadır. Heydər Əliyevin elmimizə, tariximizə, dilimizə, milli ideologiyamıza, soykökümüzdə həsr edilmiş dərin məzmunlu əsərləri, ideya və fikirləri elm və mədəniyyətin bütün sahələrində aparılan elmi araşdırmaların metodoloji əsasıdır. Bu əsərlər azərbaycanşünaslığa böyük hədiyyədir. Heydər Əliyevin nəzəri irsi həmçinin Azərbaycan dövlətçiliyinin yaranması, qorunması və inkişaf etdirilməsinin əsasıdır. Bu əsərlər siyasi tarix, azərbaycançılıq, vətəndaşlıq, dövlət quruculuğu, vətən sevgisi, vətənə hədsiz məhəbbət dərslidir. Ulu öndərin hər bir əsəri böyük əhəmiyyətə malikdir. Əsərlər keçəcək, illər bir-birini əvəz edəcək, nəsillər dəyişəcək, bu əsərlər isə yaşayacaq, neçə -neçə nəsillərə, Azərbaycan xalqının gələcəyinə xidmət edəcəkdir. Çünki bu əsərlər zamanın sifarişidir, xalqın tarixidir, salnaməsidir. Bu əsərləri zaman özü yaratdığından daim yaşayacaq, gələcəyə işıq saçacaq.

Ölkəmizin siyasi həyatında özünəməxsus yeri olan Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranması və təşəkkül tapması milli tariximizdə görkəmli yer tutan ulu öndər Heydər Əliyevin şərəfli adı ilə bağlıdır. Tarixi zərurətdən yaranmış Yeni Azərbaycan Partiyası elə bir dövrdə formalaşmışdır ki, müstəqilliyimiz, milli varlığımız real təhlükə qarşısında idi. Xalqımızın əsrlərdən bəri ürəyində yaşatdığı azadlıq amallarını beşiyindəcə boğmağa cəhd göstərən qara qüvvələr heç nədən çəkinməyərək ən çirkin vasitələrə əl atırdılar. Ulu öndərin “dünənün, bugünün, gələcəyin partiyası” deyərək həm keçmişini, həm bugününü, həm də gələcəyini müəyyən etdiyi Yeni Azərbaycan Partiyasının xalq, dövlət qarşısındakı xidmətləri bu təşkilatın cəmiyyətdəki mövqeyini get-gedə daha da möhkəmləndirir, xalqın bu partiyanın ideoloji – siyasi xəttinə dəstəyini gücləndirir. Xalqımız maddi və mənəvi sıxıntı mənğanəsində boğulduğu, ölkə iqtisadi, siyasi, sosial, hərbi böhran keçirdiyi vaxtlarda onun yeganə ümid yeri məhz Heydər Əliyev olmuşdur. Ulu öndər həmişə vətəni, xalqı ilə birlikdə olmuşdur. Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi şərəfli xilaskarlıq missiyası Azərbaycanın müstəqilliyini əbədi, dönməz və sarsılmaz etdi.

Böyük natiqlik qabiliyyətinə, dərin zəkaya, məntiqi ardıcılığa, iti zəhnə, möhkəm yaddaşa malik olan bu böyük insan öz əsərlərini xalq qarşısındakı çıxışlarında, dinləyicilərlə üzbüüz, onların qarşısında, onların iştirakı ilə yaratmışdır. Heydər Əliyevin hər bir nitqi, hər bir çıxışı xalqla təmasda, ictimai-siyasi yığıncaqlarda, izdihamlı mitinqlərdə, əsgər səngərlərində, qaçqın düşərgələrində, rəsmi dövlət tədbirlərində, beynəlxalq məclislərdə yaranmış və Azərbaycanda dövlət quruculuğu proqramının, milli dövlətçilik ideologiyasının əsasını təşkil etmişdir. Heydər Əliyev kimi zəngin irsi, çoxsaylı əsərləri olan dövlət xadimi çox azdır. Bu əsərlərdəki elmi fikirlər ulu öndərin çox geniş mütaliə dairəsinə, çox zəngin və dərin biliyə, elmi məlumata malik olan bir şəxsiyyət və görkəmli ziyalı olduğunu sübuta yetirir.

Heydər Əliyev elə nadir şəxsiyyətlərdəndir ki, tarix belələrinin əməlləri, fəaliyyəti ilə yaranır. Onun keşməkeşli həyatı, zəngin bioqrafiyası isə bütöv bir epoxanın canlı salnaməsidir. Bu salnamənin nə az, nə çox – düz 34 illik bir dövrünü əhatə edən və xalqımızın qadir, yaradıcı əməyini təcəssüm etdirən səhifələri rəhbərin şərəfli və mənalı ömrünün unudulmaz anlarıdır. Heydər Əliyev zamanəsinin böyük filosofu idi. Onun fəlsəfəsi sülh fəlsəfəsi idi.

Heydər Əliyev şəxsiyyətini dəyərləndirmək cəhdində olmaq hardasa tarixə, zamana, gələcəyə qiymət vermək iddiası qədər çətindir. Onun yorulmaz fəaliyyətinin Azərbaycan elminin müxtəlif sahələri ilə bağlı əlaqələrinin coğrafiyası və tarixi çox genişdir. Bu tarixi şəxsiyyəti, fenomeni sözlə səciyyələndirmək çətindir. Çünki Heydər Əliyev yalnız bir dövləti idarə edən siyasi xadim, rəhbər deyil, həm də milyonlarla insanı böyük ideallar ətrafında səfərbər edən bir dövlət qurucusu, tarix memarıdır. Onun bütün həyatı, fəaliyyəti, məqsəd və arzuları bu idealın dövlət quruculuğu, tarix yaradıcılığı idealının ətrafında cəmlənmişdir. Heydər Əliyev Azərbaycan elminin hamisi və böyük mütəfəkkir idi. Heydər Əliyevin varlığı xalqa, onun mədəniyyətinə xidmətdən yoğrulmuşdur. Ulu öndərin incəsənətə, mədəniyyətə, teatra, ədəbiyyata göstərdiyi xidmətlər unudulmazdır. O, sənətdə, ədəbiyyatda həmişə tərəqqi və irəliləyiş yolunu seçməyi vacib sayardı. Doğrudan da, Heydər Əliyev kimi görkəmli şəxsiyyətlər xalqımızın zəkasını, elmini, mədəniyyətini, mənəviyyatını dünyaya nümayiş etdirirlər.

Azərbaycanın dövlətçilik tarixində müstəsna xidmətləri olan, ideyaları, idarəçilik təcrübəsi bu günümüzdə, sabahımıza bələdçilik edən ümummillə lider Heydər Əliyevin siyasi irsi o qədər zəngin, mənalı və dəyərlidir ki, hələ bir neçə on illər bundan sonra da nəsillər bu varislik xəzinəsindən istifadə edəcəklər. Ulu öndərin uzaqqörən siyasəti nəticəsində Azərbaycan özünün geostrateji, iqtisadi və mədəni potensialından istifadə edərək Şərqlə Qərb arasında etibarlı körpüyə, dünyanın dinamik inkişaf edən ölkələrdən birinə çevrilmişdir.

Adı həmişə milli dövlətçiliyimiz, müstəqillimizlə qoşa çəkilən, fenomen siyasətçi kimi təcrübəsi daim öyrənilən Heydər Əliyev min ildən bir tanrının insanlara bəxş etdiyi müdrik, lider olduğunu fəaliyyəti ilə təsdiqləyən dahilərdən biri, bəlkə də birincisidir. Ölkəmizdə müasir, demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu, vətəndaş cəmiyyətinin təşəkkülü, milli mənəvi dəyərlərə

qayıdış və elmin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafı əbədi surətdə Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. “Mən çox sınaqlardan keçmiş bir adamam və həyatımı da özümə yox, xalqıma həsr etmişəm” söyləyən, həyatının mənasını Azərbaycan xalqına, dövlətçiliyinə xidmətdə görən ümummilli lider Heydər Əliyevin ömür yolu əslində əsrlərə sığmayan bir epoxadır. Onun söylədiyi “mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən Azərbaycanlıyam” sözləri ilə bir daha bildirirdi ki, hansı sahədə çalışmasından asılı olmayaraq Azərbaycanın adına, vədinə sadıq əsgəri kimi xalqın xoşbəxtliyi, müstəqilliyi naminə hər çətinliyə həmişə hazır olmuşdur. O, heç bir zinətlə ölçülə bilməyəcək qədər qiymətli ideyaları, qətiyyəti, sağlam azərbaycançılıq məfkurəsi ilə Azərbaycan xalqını ardınca aparən ölməz sərkərdə, komandan olduğunu əməli fəaliyyəti ilə təsdiqlədi. Milyonların ürəyindən gələn bu sözlər ona ümumxalq məhəbbətinin ifadəsi oldu: “Nə qədər ki, müstəqil Azərbaycan dövləti var, Azərbaycan xalqı var Heydər Əliyev ürəklərdə yaşayacaqdır”.

Dünya birliyində, Şərq ölkələri arasında zəngin dövlətçilik tarixi və ənənəsi ilə tanınan Azərbaycanın keçdiyi yol hamar olmasa da xalqı zamanın burulğanlarından çıxarmağı bacaran sərkərdələri olub. Adı hörmət və etiramla anılan, dəst- xətti ilə seçilən və daha çox sevilən dövlət başçıları arasında Heydər Əliyev fenomeni, onun rəhbərlik illəri özünəməxsus xüsusiyyətləri ilə diqqəti cəlb edir. Azərbaycan tarixinin mühüm əhəmiyyətə malik 1970-1985-ci illərdəki təkamülü, 1993-2003-cü illərdə müstəqilliyin möhkəmlənməsi naminə göstərilən siyasi iradə və bacarıq, dövlətçilik təcrübəsi, zəngin irsə malik siyasi məktəb Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Azərbaycan dilinə diqqət və qayğı göstərməklə insanlarda milli məfkurə və təfəkkürü formalaşdıran, Konstitusiyamızın qəbulu ilə hüquqi dövlətin əsasını təşkil edən, ali qanunları təkmilləşdirən ulu öndər arzuladığı demokratik islahatların aparılması üçün möhkəm, etibarlı təməl yaratdı. Heydər Əliyevin söylədiyi kimi, müstəqilliyin qorunması isə təbii ki, iqtisadi imkanlar, siyasi sabitlik, vətəndaş birliyi və həmrəyliyindən asılıdır. Neft strategiyasını hazırlamaqla ölkəmizi düşdüüyü iqtisadi böhrandan xilas edən ulu öndər bununla Azərbaycanın dünya birliyinə uzanan yoluna “yaşıl işıq” yandırdı. Respublikamızın dünya miqyasında tanınmasını istəyən, arzusunu gerçəkləşdirmək üçün yorulmadan çalışaraq xalqın rifahı və dövlətçiliyin möhkəmlənməsi üçün biri-birindən önəmli islahatlar apardı, proqramlar həyata keçirdi. Həmin vaxt Azərbaycan dilinə dövlət statusu verildi. Bütün dövlət və xalqlarla əməkdaşlıq və qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşamağa xarici siyasətimizin prioritetləri kimi diqqət yetirən ulu öndər xarici ölkələrə intensivləşən səfərləri zamanı ən çox diqqət yetirdiyi məsələ Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli, işğala məruz qalan Azərbaycan həqiqətlərini dünya xalqlarına çatdırmaq, qürbətdə yaşayan həmyerlilərimizlə görüşməklə güclü diaspor hərəkətinin təməlini qoymaq idi.

Yaxın tariximizin son bir qərinelik dövrünə nəzər saldıqda görürük ki, Azərbaycanın bütün sahələrində qazandığı uğurlar, onun günbəgün artan nüfuzu, sözün əsl mənasında, böyük insan olan Heydər Əliyevin fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır. Cənab Heydər Əliyevin xüsusilə təhsilə, elmə, mədəniyyətə olan qaygısı, məktəbə, müəllimə verdiyi yüksək qiymət siyasi xadim, dövlət rəhbəri kimi daim onun

fəaliyyətinin ana xəttini təşkil edib. Milli mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması, azərbaycançılıq ideologiyasının şüurlarda kök salması, dilimizin tətbiqi sahələrinin genişlənməsi, tariximizin yenidən obyektivcəsinə yazılması və s. Heydər Əliyevin çoxşaxəli fəaliyyətinin yalnız bir tərəfidir.

Heydər Əliyev müstəqillik dövrünün dövlət ideologiyasını formalaşdırarkən XX əsr ziyalılarının əsərlərində milli ideya kimi türkçülüklə paralel olan azərbaycançılığı yeni tarixi şəraitdə milli dövlətçilik ideologiyası kimi sistemə saldı, ümummilli ideya, dünya azərbaycanlılarının ideologiyası, milli birlik təlimi kimi əsaslandırdı. Bu zaman iki cəhət əsas götürüldü:

- a) Azərbaycan Demokratik Cumhuriyyətinin dövlətçilik ənənələrinə tarixən düzgün yanaşıldı;
- b) Azərbaycan ziyalılarının ana dili uğrunda əsrin önlərindəki fikir mücadilələri;

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideologiyasının inkişafında, yeni tarixi şəraitə uyğun səviyyədə təfsirində və həmin ideologiyanın tarixdə ilk dəfə əbədi olaraq həyata keçirilməsində atdığı addımlar danılmazdır. Heydər Əliyevin elmimizə, tariximizə, dilimizə, milli ideologiyamıza, soykökümüzdə həsr edilmiş dərin məzmunlu əsərləri, ideya və fikirləri elm və mədəniyyətin bütün sahələrində aparılan elmi araşdırmaların metodoloji əsasıdır.

Heydər Əliyev Azərbaycan tarixinin yetişdirdiyi ən nadir simalardan biri, türk dünyasının və ümumən, sivil dünyasının qüdrətli şəxsiyyətidir. Tarixə Azərbaycan xalqının ümummilli lideri kimi daxil olmuş bu əvəzolunmaz insan liderlərə məxsus ən ali keyfiyyətlərə malik idi. Tanrı ona hər bir üstünlüyü bəxş etmişdi: yaraşqlı boy-buxun, təbəssüm və sərtliyi sintez edən sima, qüdrətli siyasi iradə, güclü dövlətçilik duyğusu, çevik idarəetmə məharəti, xalqın qüdrətinə arxalanmaq qabiliyyəti, tarixin nizamını təmin edən təfəkkür! Bir sözlə, Heydər Əliyev qalibiyyət əzmi ilə yaşayan və dövləti cəsarətlə idarə edən möhtəşəm bir şəxsiyyət idi. Heydər Əliyevin səyi ilə ölkəmizdə insan hüquq və azadlığının başlıca prinsiplərinin bərqərar olması üçün əsaslı zəmin yaradıldı. Konstitusiyamızın qəbulundan sonra sahəvi qanunlar işlənilib hazırlandı, qanunçuluq möhkəmləndirildi, hüquqi islahatlar yeni müstəviyə qaldırıldı. Ulu öndərin formalaşdırdığı azərbaycançılıq fəlsəfəsi respublikamızın müasir dünyada yerini müəyyən etdi, milli dövlətçiliyimizin ideya əsasını təşkil edərək, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi üçün zəmin yaratdı. Son yüz ildə çox ciddi məsələ kimi özünü qabarıq göstərən milli dövlətçilik problemi Heydər Əliyevin gərgin və ardıcıl fəaliyyəti ilə elmdən, sosiologiyadan, fəlsəfədən əməli siyasət müstəvisinə qaldırıldı.

Ümummilli lider ölkənin əsas təbii sərvətlərindən biri olan nefti Azərbaycan xalqının öz sərvətinə çevirdikdən sonra ondan səmərəli bəhrələnmək yollarını da müəyyənləşdirmiş, 1999-cu ilin dekabrında Dövlət Neft Fondunu yaratmışdır.

Heydər Əliyev dühası ilə tarixinin şanlı səhifələri yazılan Azərbaycanı işıqlı və daha qüdrətli sabahlar gözləyir. Çünki onun başladığı və uğurla həyata keçirdiyi siyasi kursun davam etdirilməsi xalqın ən başlıca arzudur və bu istəyi də Heydər Əliyev məktəbinin layiqli davamçısı prezident İlham Əliyev uğurla reallaşdırır. Biz Vətən, xalq təəssübkeşliyini Heydər Əliyev vətənpərvərliyindən öyrənməliyik.

Heydər Əliyev şəxsiyyəti ona görə nəsillərə nümunədir ki, bu şəxsiyyətdə azərbaycanlıya xas olan bütün ali keyfiyyətlər parlaq şəkildə təcəssüm olunur. Ulu öndər əmanət olaraq xalqımıza zəngin maddi və mənəvi dəyərlər, siyasi və iqtisadi cəhətdən etibarlı dayaqqlar üzərində qurulmuş Azərbaycanı – dünya miqyasında yeri və nüfuzu olan bir dövləti, dövlətçilik ənənələrini qoydu.

Ulu öndər Azərbaycanda söz və mətbuat azadlığının, müstəqil mətbuatın əsasını qoymuş lider kimi böyük ehtiramla anılır.

Heydər Əliyev xalqının ürəyində milli – mənəvi dəyərləri yaşatmaq üçün əbədi bir məşəl yandırmışdır. Bu məşəl ilahi bir varlığın istəyi ilə günü-gündən daha da güclənir, parlaq səmalarda Azərbaycan simvoluna çevrilir. Dünya ölkələrinin tarixində olduğu kimi, Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi də göstərir ki, şəxsiyyətlərin gücü, ağılı və siyasi müdrikliyi bütün ölkənin həyatında taleyüklü rol oynayır. Bu şəxsiyyətlər içində hər zaman bir boy uca görünəcək bir zirvədə müstəqil Azərbaycanın qurucusu və memarı, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin əzəmətli abidəsi ucalacaq. Bu parlaq şəxsiyyətin məhz həmin illərdəki fəaliyyətini izləyəndə onun tərədən dırnağa böyük azərbaycanlının, Vətəni hədsiz dərəcədə sevən bir insanın ölkəsinin tarixinə, keçmişinə, mədəniyyətinə, ədəbiyyatına son dərəcə böyük sevgi və sayğı ilə yanaşdığını görüb, heyrətlənməmək mümkün deyil. Mənə elə gəlir ki, onun adı dünya tarixinə həmişəlik yazılacaqdır. “Həmişə fəxr etmişəm, və bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam” – deyən ümummilli liderimiz azərbaycanlılara xas gözəl nə varsa, onların hamısını öz parlaq simasında bir araya gətirmişdir. Azərbaycan xalqının vahidliyinə çalışan Heydər Əliyev dühası özünün fitri idarəçilik istedadı sayəsində respublikada ümumbəşəri dəyərlər yaradan, milli xüsusiyyətləri, mental dəyərləri qoruyan ədalətli, sivil və demokratik cəmiyyət qurmuşdur.

Azərbaycan xalqı və dövləti mövcud olduqca Heydər Əliyevin dövlətçilik irsinə daim müraciət ediləcək. Onun nurlu adı, Vətəni naminə gördüyü böyük işlər insanların yaddaşında əbədi yaşayacaqdır. Heydər Əliyevin duhası ilə tarixinin şanlı səhifələri yazılan Azərbaycanı işıqlı və daha qüdrətli sabahlar gözləyir. Buna heç kəsin şübhəsi yoxdur. Çünki onun başladığı və uğurla həyata keçirdiyi siyasi kursun davam etdirilməsi xalqın ən başlıca arzusudur və bu istəyi də Heydər Əliyev məktəbinin layiqli davamçısı prezident İlham Əliyev uğurla reallaşdırır. Bu gün Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev atasından əxz etdiyi nadir şəxsiyyətlərə məxsus bu keyfiyyətləri şərəflə daşıyır və böyük əzmlə dövlət idarəçiliyinə tətbiq edir, tarixin yeni tələblərinə uyğun olaraq təkmilləşdirib inkişaf etdirir. Bu gün ümummilli lider Heydər Əliyevin mədəniyyət, incəsənət sahəsində gördüyü böyük işləri respublikamızın Prezidenti cənab İlham Əliyev və Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, millət vəkili Mehriban xanım Əliyeva layiqincə davam etdirirlər. Biz inanırıq ki, Azərbaycanı uğurlu gələcək gözləyir.

Dağ əyilməz,

Yel əsər, dağ əyilməz.

Heydər quran dövlətin,

Təməli dağ, əyilməz.

(Fəridə Ləman)

Yubiley tədbirlərinin keçirilməsi

Azərbaycanın milli-mənəvi dünyasını zənginləşdirmiş şəxsiyyətlər möhkəm əqidələri, dərin zəkaları ilə tariximizdə parlaq səhifələr yazmışlar. Bu şəxsiyyətlər doğma yurdun sabahı naminə zamanın sınaqlarına fədakarlıqla sinə gərərək vətənin işıqlı gələcəyini təmin etmişlər. Ümummilli liderimiz, türk dünyasının fəxri Heydər Əliyev belə şəxsiyyətlər sırasında önəmli yer tutur. Bu dahi insan yaşasaydı, indi ömrünün 90-ci baharını qeyd edəcəkdə. Xalqımız onun bütün mənəvi ömrünü xalqın xoşbəxt gələcəyi üçün sərf etmiş, canı qədər sevdiyi Azərbaycanın çiçəklənməsi üçün çalışmış əfsanəvi insanın adı ilə bağlı əziz günü ürəkdən qeyd edir. Bu münasibətlə respublikanın bütün mədəniyyət müəssisələrində, eyni zamanda kitabxanalarda yubiley tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Kitabxanalarda bununla əlaqədar maraqlı tədbirlər keçirmək olar. Tədbiri keçirmək üçün kitabxana məktəblərlə, ali təhsil ocaqları ilə əməkdaşlıq etməlidir. Bu tədbirlər arasında sərgilər mühüm yer tutur. Sərgidə Heydər Əliyev haqqında kitablar və müxtəlif mətbuat səhifələrində nəşr olunmuş məqalələr, onun fotoları nümayiş olunur. Sərgiyə kitablarla yanaşı ulu öndər haqqında dövrü mətbuatda çap olunan məqalələrin kartotekasını, onun haqqında çəkilmiş sənədli və bədii filmlərin video-yazılarını, kaset və disklərini də əlavə etmək olar. Təşkil edilmiş yubiley sərgisinin qarşısında silsilə tədbirlər – söhbətlər, bibliografik icmallar keçirmək planlaşdırılmalıdır. Sərgi müxtəlif başlıqlar altında keçirilə bilər.

“Heydər Əliyev müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusudur”, “Heydər Əliyev böyük siyasət və dövlət xadimidir”, “Heydər Əliyev türk dünyasının böyük oğludur”, “Heydər Əliyev Mədəniyyətimizin böyük hamisi kimi”, “Heydər Əliyevin adı Azərbaycanın şərəf və ləyaqət ucalığının rəmzidir”, “Türk dünyasının fenomen lideri”, “Əbədi müstəqillik tarixi yazan lider”, “Milli-mənəvi dəyərlərimizin qoruyucusu, “Xalq Heydər söyləyəcək”, “Milli mədəniyyətimizin himayədarı” və s. İndi isə sərginin nümunəsini veririk.

1. Başlıq. Əbədiyaşar lider.
2. Heydər Əliyevin portreti.
3. Görkəmli insanların Heydər Əliyev haqqında söylədikləri sitatlar.
4. Dövrü mətbuatda çap olunan məqalələrin kartotekası.
5. Heydər Əliyevdən bəhs edən kitablarının nümayişi.
6. Şeir parçası.

Sərgi təşkili zamanı aşağıdakı sitatlardan istifadə etmək olar.

1. Azərbaycan mədəniyyətinin və zəngin tarixi irsimizin dünya ictimaiyyətinə tanıtılması Heydər Əliyevin misilsiz xidmətlərindəndir.

Xalqımızın ümummilli liderinin “Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam” sözləri dünya azərbaycanlılarının şüarı olmaqla, soydaşlarımızın həmrəyliyinin təməl daşına çevrilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyev

2. Azərbaycan üçün Heydər Əliyevin varlığı yalnız Tanrı payıdır.

Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban Əliyeva

3. Heydər Əliyev dünyaya qalib gəldi, qalib getdi! Onun həyatının başlanğıcından sonuna qədər hansı səhifəsini vərəqləsən, burada qələbənin məğrur təbəssümünü görərsən...

Xalq yazıçısı Anar

4. Heydər Əliyev təkcə Azərbaycanda deyil, bütün türk dünyasında tanınan və sevilən lider idi. Türkiyə - Azərbaycan dostluğunu çox gözəl ifadə edən “Bir millət, iki dövlət” ifadəsi də ona məxsusdur.

Türkiyə Respublikasının Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan

5. Heydər Əliyev XX əsrin görkəmli liderlərindən biri kimi müasir demokratik Avrasiyanın yeni tarixinin bugünkü qurucularındandır.

Xalq yazıçısı Çingiz Aytmatov

6. Azərbaycanın bugünkü nailiyyətlərində Heydər Əliyevin səriştəli və müdrik rəhbərliyi şəxsizdir.

Türk dünyasının ictimai-siyasi xadimi Süleyman Dəmirəl

7. Heydər Əliyev bütün dünyanın etiraf etdiyi görkəmli lideridir.

Federiko Mayor, YUNESKO – nun baş direktoru

8. Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanı böyük gələcək gözləyir.

Jak Şirak Fransanın keçmiş prezidenti

9. Heydər Əliyevin müstəqillik əzmi, demokratik əzmi, demokratik mövqə tutması bütün dünya ilə əlaqələr yaratması üçün layiqli körpü rolunu oynayacaqdır.

Oskar Lui Skalfaro, İtaliyanın prezidenti

10. Prezident Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan tezliklə dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrindən birinə çevriləcəkdir.

Əlahəzrət Akixito, Yaponiyanın imperatoru

11. Heydər Əliyevin qətiyyətli iştirakı və şəxsi əməyi olmasaydı, Azərbaycanın nailiyyətləri də mümkün olmazdı.

Emoməli Rəhmanov, Tacikistan prezidenti

12. Bu gün Azərbaycanın nümayiş etdirdiyi uğurlar, qazandığı nailiyyətlər daha əhəmiyyətli və daha sanballıdır. Bütün bunlar Azərbaycan xalqının tanınmış lideri Heydər Əliyevin çox böyük şəxsi töhfəsinin və şəxsi şücaətinin nəticəsidir.

Saparmurad Niyazov, Türkmənistan prezidenti

13. Heydər Əliyev mədəniyyət və ədəbiyyata böyük hörmət bəsləyir. Bu, onun müdriklüyünə dəlalətdir.

İvan Draç, Ukrayna şairi

Orta yaş qrup oxucular arasında ümummillə lider Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi münasibətilə sual-cavab gecələri, testlər və ya ədəbi viktorinalar təşkil oluna bilər. Sual-cavab gecəsi kitabxanaçı tərəfindən təşkil olunur və oxuculara suallar təqdim olunur. Viktorina keçirilərkən, kitabxanaçı məktəbli oxucuları ətrafına toplayıb ulu öndərin malik olduğu xüsusiyyətləri onlardan soruşur. Bu zaman kitabxanaçı ilə oxucular arasında maraqlı dialoq yaranır. Məsələn:

Əziz uşaqlar, sizin fikrinizcə Heydər Əliyev kimdir?

Cavablar:

Heydər Əliyev böyük azərbaycanlı idi. Bu kəlmələr bunun sübutudur. “Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam”.

Heydər Əliyev böyük dövlət xadimi idi. “Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi bizim üçün ən əziz, ən qiymətli nailiyyətdir”.

Heydər Əliyev əsl vətənpərvər idi. “Bizim hamımızın bir Vətəni var – bu Azərbaycan dövlətidir”.

Heydər Əliyev ana dilimizlə fəxr edirdi. “Biz indi müstəqil dövlət kimi, azad xalq kimi öz dilimizlə, Azərbaycan dili ilə fəxr edirik”.

Heydər Əliyev qüdrətli sərkərdə idi. “Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün hər bir döyüşə, hər bir vuruşa hazır olmalıyıq”.

Heydər Əliyev təhsilimizin himayədarı idi. “Təhsil hər bir dövlətin, ölkənin, cəmiyyət həyatının, fəaliyyətinin mühüm bir sahəsidir”.

Heydər Əliyev tariximizin yaradıcısı idi. “Gərək biz tariximizi heç vaxt unutmayaq, onun hə bir səhifəsinə hörmətlə, ehtiramla yanaşaq”.

Heydər Əliyev böyük müəllim idi. “Azərbaycanın müəllimləri ən yüksək mənəviyyətə, vətəndaşlıq hisslərinə malik olan insanlardır”.

Heydər Əliyev uşaqları çox sevirdi. “Uşaqlar bizim gələcəyimizdir”.

Heydər Əliyev gənclərlə qürur duyurdu. “Azərbaycan gəncləri Azərbaycanın gələcəyidir.

Viktorina yekunlaşdıqda ən fəal oxucu kitabxananın müdiriyyəti tərəfindən qiymətləndirilir.

Həmçinin ümummillə lider Heydər Əliyevdən bəhs edən ədəbiyyatların icmalını keçirmək, bu tarixi şəxsiyyətin yaradıcılığından bəhs edən diskussiyalar da təşkil etmək olar. İcmal və diskussiyaların məktəblərdə yuxarı sinif şagirdləri arasında keçirilməsi məsləhətdir. Diskussiyalar keçirilərkən, Heydər Əliyev haqqında yazılmış şeirlərdən, poemalardan, pyeslərdən söhbət açılır və bu haqda oxucuların fikirləri öyrənilir.

Kitabxanalarda oxucular tərəfindən sevilən tədbirlərdən biri də müsabiqələrdir. Tədbirlər içərisində rəsm, şeir müsabiqələri xüsusi yer tutur. Bildiyimiz kimi ulu öndər Heydər Əliyevə şairlərimiz tərəfindən çox gözəl şeirlər yazılıb. Bu şeirləri ən gözəl söyləyən oxucu müdiriyyət tərəfindən mükafatlandırılır. Həmçinin məktəbli oxucularımız arasında kitabxanada ulu öndərdən bəhs edən rəsm müsabiqələri də təşkil etmək olar. Müsabiqə zamanı şəkəlin hazırlanması üçün uşaqlara iki həftə vaxt verilir. Bu vaxt ərzində oxucular ulu öndər Heydər Əliyevdən bəhs edən kitablarla, qəzetlərlə, jurnallarla tanış olurlar. Bu zaman ərzində kitabxanaçılar uşaqlara yaxından kömək edirlər. Ən gözəl mənə kəsb edən rəsm işləri mükafatlandırılır. Həmçinin rəsm müsabiqələri üçün məktəblərarası yarışmalar da təşkil etmək olar.

Rəsm müsabiqələri ilə yanaşı başqa müsabiqələrin də təşkili mümkündür. Məsələn, uşaqların ifasında Heydər Əliyevdən bəhs edən mahnılar məktəbli

oxucular tərəfindən ifa olunur. Bu vaxt münsiflər heyəti yaradılır. Münsiflər heyəti kitabxana müdirindən, teatrımızın görkəmli nümayəndələrindən, bəstəkarlardan təşkil edilir.

Kitabxanalarda yuxarı sinif şagirdlərinin iştirakı ilə “Heydər Əliyevin fəaliyyəti müasir gəncliyin gözü ilə” oxucu konfransı da təşkil etmək mümkündür. Konfransdan öncə onun proqramı tərtib olunmalı, konfransın keçiriləcəyi dəqiq vaxt müəyyən olunmalıdır. Proqramda konfransda çıxış edəcək qonaqların, tarixçilərin, ədəbiyyatşünasların və şagirdlərin adları, onların çıxış edəcəkləri mövzular, tədbirin keçiriləcəyi məkan və zaman qeyd olunur. Konfrans zamanı Heydər Əliyevin fəaliyyətinə, yaradıcılığına yaxından bələd olan millət vəkilləri, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin nümayəndələri, jurnalist, yazıçı və şairlərin çıxışları dinlənir. Oxucu konfransının planını sizə təqdim edirik:

1. Giriş hissə (Heydər Əliyevin həyat və yaradıcılığı haqqında məruzə)
2. Heydər Əliyevin yaradıcılığı haqqında kitabxana rəhbərliyinin, millət vəkillərinin, siyasətçilərin, yazıçı və şairlərin çıxışları.
3. Yuxarı sinif şagirdlərindən ibarət olan oxucuların Heydər Əliyevin fəaliyyətindən bəhs edən müzakirələri.
4. Ədəbi bədii kompozisiya.
5. Konfransın yekunu.

Heydər Əliyevin irsinin təbliği üçün ədəbi-bədii gecələrin keçirilməsi zəruridir. Gecəni “Əbədiyaşar lider” başlığı ilə adlandırmaq olar. Tədbirin ssenarisini sizə təqdim edirik.

Səhnə ümumilli lider Heydər Əliyevin portreti, fəaliyyətini əks etdirən şəkillərlə, bir çox şair və yazıçıların onun haqqında yazdığı əsərlərlə, Heydər Əliyevin hikmətli kəlamları ilə bəzədilir. Gecəyə Heydər Əliyevin yaradıcılığına yaxından bələd olan tanınmış millət vəkilləri, yazıçılar, şairlər, siyasətçilər, jurnalistlər, tarixçilər, müəllimlər dəvət olunur. Tədbir Azərbaycan himninin səslənməsi ilə başlayır. Sonra isə tədbir iştirakçılarında Heydər Əliyevdən bəhs edən slayd təqdim olunur. Daha sonra kitabxanaçı Azərbaycanın Prezidenti İlham Əliyevin Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi ilə əlaqədar imzaladığı sərəncamla tədbir iştirakçılarını tanış edib, tədbiri açıq elan edir. İki nəfər Aparıcı səhnəyə çıxıb tədbir iştirakçılarını salamlayırlar.

I Aparıcı: Azərbaycan! Sən əsrlər boyu tarixdə ad-san qazanmış şəxsiyyətləri – Tomrisi, Cavanşiri, Babəki, Şah İsmayıl Xətaini və başqalarını yetişdirmisən. Sən belə tarixi simalardan yenə də yetirməliydin. Və yetirdin də! Bu sima XX əsrin adamı, Heydər Əlirza oğlu Əliyev oldu. Heydər Əliyevin 70-80-cı illərdəki nəhəng quruculuq və ictimai-siyasi fəaliyyəti olmasaydı, Azərbaycan indiki müstəqilliyinə nail ola bilməzdi. O, yenidən hakimiyyətə qayıtmısaydı Azərbaycan və Azərbaycan xalqı çox müsibətlərlə qarşılaşardı, dünya ictimaiyyəti Azərbaycan həqiqətlərindən indiki şəkildə xəbər tutmazdı. Tarix məqam gözləyirdi. Azərbaycanın xilaskarı Heydər Əliyev gəlib çatmasaydı az qala Azərbaycan, Vətən, torpaq, milli şərəf, milli

dil, din və ibrətamiz keçmişimiz unudulacaqdı. Unudurduq ki, biz zülmün, təqibin, sürgünün, qəsdin acısını duymuş Bakıxanovun və Qutqaşınlının, Mirzə Cəlilin və Sabirin, Hadi və Səhhətin, Cavid və Cavadın, Müşfiq və Çəmənəmizin repressiyaya qurban gedən 29 min Azərbaycan ziyalisının həqiqi varisləriyik. O zaman hələ qol-qanadı tam bərkiməmiş, körpə uşaq kimi yenicə ayağa qalxmış Azərbaycanın başının üstünü fəlakət təhlükəsi aldı. Bunu görən sinəsi dağlı xalq Babək qeyrətli, Nəbi hünərli, Cavanşir siyasətli oğlunu Heydər Əliyevi harayladı:

Heydər! Oğul, Tanrı sənə yar olsun,
Üzün gülsün, düşmənlərin xar olsun,
Bir əncam qıl ana yurdun halına
Bəlkə, bir gün zəfər himni çalına!

II Aparıcı:

Xalqın imdad səsini eşidib, ulu öndər özünü xalqın köməyinə yetirdi. Vətən göylərində Günəş kimi parladı, şimşək kimi çaxdı, müdrik Qorqud kimi didərgin xalqın önündə dayandı. Öz müdrik kəlamı, dərin ağılı, işıqlı zəkası, güclü siyasəti ilə prezident seçildi, dünya şöhrəti qazandı. Onun uzaqgörənliyi və siyasəti sayəsində Azərbaycanın haqq səsinə hay verməyən dünya indi Azərbaycan həqiqətlərini qəbul edir, ona dayaq durur. Bu gün torpaqlarımızda qan tökülür, analar, bacılar yeni şəhid qəbirləri üstündə göz yaşları axıtırlar.

“Kəssə hər kim tökülən qan izini,
Qurtaran dahi odur yer üzünü.”

Böyük ədibimiz H.Cavid sanki bu misraları ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin haqqında demişdir.

Sözləri və musiqisi Leyla Əliyevaya aid olan “Elegiya” mahnısı Ağadadaş Ağayevin ifasında səslənir. Ekranı həmin musiqiyə çəkilmiş klip nümayiş etdirilir.

I Aparıcı:

XX əsr bəşəriyyətə müdrik rəhbərlər, bacarıqlı dövlət xadimləri bəxş etmişdir. Bu gün fəxrlə deyə bilərik ki, belə xoşbəxt xalqlardan biri də Azərbaycan xalqıdır. Azərbaycanın tarixi dahi şəxsiyyətlərin tarixidir. Azərbaycanın müasir tarixi isə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Bəli, Azərbaycan dünyanın cənnət misalıdır. Heydər Əliyev də bu cənnət diyarın rəşadət, fədakarlıq, mərdlik, məğrurluq timsalıdır. O, Günəş kimi təmənnəsiz bir şəxsiyyət idi. Onun həyatının mənası Azərbaycan üçün daim yanmaq idi. Respublikamızın mütərəqqi fikirli, təmiz vicdanlı vətəndaşları çox gözəl bilir ki, Azərbaycan elminin, maarifinin, mədəniyyətinin inkişafı, tərəqqisi Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyev qəlbləri ehtizaza gətirən, heç bir dəlilə, sübuta ehtiyacı olmayan, inandırıcı, məntiqi çıxışları ilə nəhəng

siyasətçiləri heyran edən əvəzolunmaz diplomat idi. Bunun nəticəsi olaraq bu gün müstəqil Azərbaycanın səsi ən mötəbər kürsülərdən gəlir.

II Aparıcı: Hörmətli tədbir iştirakçıları, gəlin məktəbli oxucularımızın ifasında sözləri Məstan Günərə aid olan” Heydər elə, el Heydərə söykənib” şeirindən bir parçaya qulaq asağ.

2 nəfər oxucu səhnəyə daxil olur.

I Oxucu: Ana torpaq, ana vətən yenilməz,
Yenilməyən bir nəfərə söykənib.
Nəğməkarlar sülh nəğməsi düşünür,
İnsan oğlu xoş xəbərə söykənib.
Daha dövlət saxsıdanmı, sökələr?
Sahibsizmi, kərpicini çəkələr?
Ölkəmizi arxa bilir ölkələr,
Azərbaycan ölkələrə söykənib.

II Oxucu: Gəlib çıxar ağır yolun hamarı,
Köçüb gedər Qarabağın qübarı!
Heydər isə bu dövlətin memarı,
Bayrağı ər oğlu ərə söykənib.
Odur gücü əhdin, eşqin, vüqarın,
Dedi: “Gərək eli dardan qurtarım”.
Qartal süzür arasında dağların,
Qanadları zirvələrə söykənib.

II Oxucu: Millət deyim, söz eşqimi tərətədi,
Heydər deyim, hər kəlməsi sərvətədi.
Millət – Heydər hər ikisi qüdrətədi,
İki qüdrət bər məhvərə söykənib.
Şair Məstan həqiqətdir, xəyal yox,
Yazdığına nida qoyar, sual yox.
Biri varsa, o birinə zəval yox,
Heydər elə, el Heydərə söykənib.

II Aparıcı: İnsan fəaliyyətinin elə bir istiqaməti yoxdur ki, Heydər Əliyev dühası, Heydər Əliyev zəkası oraya işıq saçıb nur çiləməsin. Heydər Əliyevin cəmiyyətin iqtisadi, siyasi, sosial, mədəni sahələrinin ən müxtəlif aspektlərini əhatə edən geniş diapazonlu və örnək olası fəaliyyəti, müasir dövrün ən aktual problemlərinə yaradıcı münasibəti onu milli liderdən, rəhbər və siyasi xadimdən bəşəri ideyaların carçısına, ümumbəşəri dəyərləri daim zənginləşdirən hikmət və söz sahibinə çevirmişdir. Mənim fikrimcə Heydər Əliyev irsindən bəhrələnmək, faydalanmaq, onun hər bir fikrini, məsləhət və tövsiyyəsini gündəlik iş prosesində əldə rəhbər tutmaq hər bir Azərbaycan vətəndaşının borcudur. Çağdaş tariximizdə Azərbaycan dövlətinə ən çox rəhbərlik etmiş Heydər Əliyev özünə belə bir şöhrət çələngi

hörmüşdür. Heydər Əliyev elə nadir şəxsiyyətlərdəndir ki, tarix belələrini əməlləri, fəaliyyəti ilə yaranır. Azərbaycanın Heydər Əliyev dövrü tariximizin ən şərəfli, ən şanlı səhifəsi hesab edilməyə layiqdir. Ulu öndər xarakter etibarilə qurucu, yaradıcı insandır. Heydər Əliyev bənzəri olmayan bir şəxsiyyətdir. Yaşadığı mənalı ömür, keçdiyi şərəfli həyat yolu xalqımıza örnekdir. Müstəqillik illərində məhz ulu öndərimizin gərgin və titanik səyləri, müdrik siyasi kursu sayəsində Azərbaycan nəinki öz suverenliyini qoruyub saxlamış, onu əbədi prosesə çevirmiş, dünyanın qüdrətli dövlətləri səviyyəsinə yüksəltmişdir.

II Aparıcı:

Bu gün Azərbaycanın üçrəngli bayrağı BMT-də, Avropa Şurasında, başqa mötəbər beynəlxalq təşkilatlarda vüqarla dalğalanır. Danılmaz bir həqiqətdir ki, Heydər Əliyevin həyat prinsipi həmişə ədalət, sülh, əmin-amanlıq və xalqın rifahı, dövlətin qüdrətinin və təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsi olmuşdur. Heydər Əliyev ötən əsrin görkəmli siyasətçisi və dövlət xadimi kimi bütün dünyada tanınmış və artıq öz sağlığında tarixə düşmüş böyük şəxsiyyətdir. Azərbaycan tarixi inkişafının son illərində yaşadığı hadisələr, Heydər Əliyev varlığının, onun zəkasının, nüfuzunun və dərin təcrübəsinin dövrümüz üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu əyani şəkildə göstərmişdir.

Bir neçə oxucu Heydər Əliyevin xatirəsinə yazılmış, Fikrət Qocanın "Vətən oğlu" şeirini oxucularımızın ifasında söyləyirlər.

I Oxucu:

Vətən oğlu, ata oldun bizə sən,
Ata kimi qayğımızı çəkirdin.
Şair kimi həssas idin sözə sən,
Danışıda sözdən sözü çəkirdin.
Ölkə olduq sən arzuna çatanda,

II Oxucu:

Bir əlin od, bir əlin su olurdu.
Millət rahat xumarlanıb yatanda,
Yuxun bir an quş yuxusu olurdu.
Yurdumuzda şan-şöhrətli hər nə var
Yatmadığın günlər, aylar, illərdi;

III Oxucu:

Ziyarətə gəlir səni bu yollar...
Göz yaşımız məzarında güllərdi.
Sənin rəmzin Azərbaycan bayrağı,
Baş qoymağa, can verməyə hazırıq.
Dan ulduzum-yurdumuzun mayakı.

IV Oxucu:

Şeir də bir təsəllidir, yazırıq.
Adın – sanın yenilməz bir ordudu,
İndi odlar diyarının özüsən...
Azərbaycan Heydərələrin yurdudu,

Gələcəyə baxanların gözüsən.

I Aparıcı: Heydər Əliyev çox maraqlı, mürəkkəb, zəngin, keşməkeşli bir ömür yolu keçmiş, həyatın bütün çətinliklərindən qalib çıxmış, öz zəhməti, zəkası, fitri qabiliyyəti ilə ən yüksək zirvəyə yüksəlmişdir. Bu uca zirvənin yolları daşlı-kəsəkli olsa da, polad iradəsi, dönməz xarakteri, şəxsiyyət bütövlüyü bu zirvəni fəth etməkdə ona kömək etmişdir. Bütün dünyanın etiraf etdiyi böyük dövlət xadimi, görkəmli siyasətçi, müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, zəmanəmizin nadir şəxsiyyətlərindən biri Heydər Əliyev çox zəngin irs qoyub getmişdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevə həsr olunmuş sözləri Baba Vəziroğluna, musiqisi Kamala aid olan Ağadadaş Ağayevin ifasında "Sən elə bir zirvəsən" mahnısı səslənir. Mahnı səslənərkən ekranda Heydər Əliyevin fəaliyyəti dövründə uşaqlarla çəkdiyi şəkillər nümayiş olunur.

I Aparıcı: Heydər Əliyev duhası təkcə XX əsr Azərbaycanın deyil, həm də üçüncü minillik Azərbaycanın gerçək simasını müəyyənləşdirən mühüm amildir. Türkiyə dövlətçiliyi tarixində Mustafa Kamal Atatürk, ABŞ tarixində Ruzvelt, müasir Almaniya tarixində Adenauer, indiki Fransanın qurulmasında Şarl de Qoll, Hindistanın siyasi varlığında Cəvahirləl Nehru nə deməkdirsə, Heydər Əliyev də Azərbaycanın və ümumi sayı 50 milyondan artıq olan dünya azərbaycanlılarının tarixində o deməkdir. Onun fəaliyyəti mahiyyət etibarilə gələcəyə hesablanmış hərtərəfli inkişaf strategiyasının işlənilməsi və həyata keçirilməsi demək idi. O illərdə xalqın ictimai - siyasi, iqtisadi və mədəni həyatının bütün sahələrində mümkün olmuş hər hansı tərəqqi və həyata keçirilmiş təşəbbüslər məhz ümummillə liderimizin gərgin əməyinin bəhrəsidir. Onun siyasi zəkası sayəsində Azərbaycanın beynəlxalq aləmdən təcridinə son qoyuldu, ümummillə böhran aradan qaldırıldı, ölkə bütün sabit inkişaf yoluna çıxdı. İndi isə gəlin məktəbli oxucularımızın ifasında Ulu öndər Heydər Əliyevin söylədiyi hikmətli kəlamlara qulaq asaq.

Məktəblilər kəlamları söyləyirlər.

1. Kitabxana xalq, millət üçün, cəmiyyət üçün müqəddəs bir yer, mənəviyyət, bilik, zəka mənbəyidir. Ona görə də kitabxanaya daimi hörmət xalqımızın mədəniyyətini nümayiş etdirən amillərdən biridir.
2. Milli-mənəvi dəyərləri olmayan millət həqiqi millət, həqiqi xalq ola bilməz. Milli-mənəvi dəyərlərimiz bizim ana dilimizdir. Azərbaycan dilidir, bizim adət-ənənələrimizdir. Mənəvi-əxlaqi mentalitetimizdir. Bunların hamısı ilə fəxr edirik və fəxr etməliyik.
3. Milli özünüdərk, milli oyanış, dirçəliş prosesi xalqımıza birinci növbədə ədəbiyyatdan keçir.

4. Uşaqlar bizim gələcəyimizdir. Gələcəyimizi nə cür tərbiyə edəcəyiksə, böyüdəcəyiksə, ölkəmizin, millətimizin, dövlətimizin gələcəyi bundan asılı olacaqdır.
5. Heç vaxt inamımızdan, dinimizdən uzaqlaşmayacaq və bu mənəvi mənbələrimizdən istifadə edərək gələcəyimizi quracağıq.
6. Azadlıq və istiqlaliyyət hər bir xalqın milli sərvətidir.
7. Ədalətsizliklə ədaləti bərpa etmək olmaz.
8. Bizim konstitusiyamız xalqın konstitusiyasıdır. Hər bir vətəndaşın konstitusiyasıdır.
9. Azərbaycan Respublikası dünya birliyi ilə tam hüquqlu inteqrasiyaya istiqamət götürmüşdür və bunun üçün bütün imkanlara malikdir.
10. Azərbaycan gəncləri Azərbaycanın gələcəyidir.
11. İslam dini əsrlər boyu bizim mənəviyyatımızın əsasını təşkil etmiş, müsəlmanların dünyada layiqli yer tutmasını təmin etmişdir.
12. Xalqımızın içində böyük bir mədəniyyət potensialı, fitri istedad potensialı vardır.
13. Hər bir xalqın milliliyini, mənəvi dəyərlərini yaşadan, inkişaf etdirən onun dilidir.
14. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi bizim tarixi nailiyyətimizdir!
15. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədidir, dönməzdir və bizim qarşımızda duran vəzifə dövlət müstəqilliyini qorumaqdan, əbədi etməkdən ibarətdir.
16. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi bizim üçün ən əziz, ən qiymətli nailiyyətdir və bu nailiyyət dövlət müstəqilliyimizi biz daim qoruyub saxlayacağıq.
17. Xalq dövlət üçün yox, dövlət xalq üçün olmalıdır.
18. Hər bir cəmiyyətdə savadlı şəxs müəllimə hörmət etməli, cəmiyyətin həyatında oynadığı rolu qiymətləndirməlidir.
19. Mənim üçün hər şeydən əziz mənim xalqımdır, mənim Vətənimdir, mənim torpağımdır.
20. Bizim hamımızın bir vətəni var. Bu Azərbaycan dövlətidir. Azərbaycanlı hər yerdə yaşaya bilər, ancaq azərbaycanlılığını, öz dilini, dinini, milli ənənələrini unutmamalıdır. Onun qəlbi daim doğma Azərbaycanla bir vurmalıdır.
21. Vətən, torpaq yolunda özünü qurban verənlərin xatirəsi qəlbimizdə daima yaşayacaq, onların şücaəti Azərbaycan xalqının tarixinə qızıl hərflərlə yazılacaqdır!
22. Xalqımızın birliyi və qələbəyə inamı gələcək uğurlarımızın təməlidir!
23. Ana dilimiz müstəqil Azərbaycanın, Azərbaycan xalqının ən böyük sərvətidir.
24. Azərbaycan gəncləri Azərbaycanın gələcəyidir.
25. “Məqsədimiz xalqımızın mənəviyyatını qorumaq və zənginləşdirməkdir”.
26. Xalq dövlət üçün yox, dövlət xalq üçün olmalıdır.

27. Mədəniyyət bəşəriyyətin topladığı ən yaxşı nümunələrlə xalqları zənginləşdirir.
28. Xalqımızın içində böyük bir mədəniyyət potensialı, fitri istedad potensialı vardır.
29. Cəmiyyətin gələcək tərəqqisi bir çox cəhətdən indi gənclərimizə nəyi və necə öyrətməyimizdən asılı olacaqdır.
30. Qarşımızda duran vəzifələrdən biri də gəncliyi daha yaxşı hazırlamaqdan, tərbiyə etməkdən ibarətdir.
31. Heç vaxt inamımızdan, dinimizdən uzaqlaşmayacaq və bu mənəvi mənbələrimizdən istifadə edərək gələcəyimizi quracağıq.
32. İnsan mənəviyyət üçün yaşamalıdır, Mənəviyyətini qoruyan, yaşadan insan əbədi olacaqdır.
33. Müəllimlik çox şöhrətli bir sənətdir. Həqiqi müəllim olmaq cəmiyyət üçün doğrudan da çox qiymətli dir.
34. Bir hadisənin qarşısını almaq, o hadisə baş verəndən sonra onun nəticələrini aradan qaldırmaqdan daha asandır.
35. Azərbaycan ən qədim zamanlardan dinlərin, dillərin və mədəniyyətlərin təmas və ünsiyyət yeri olmuşdur.

Məktəbli oxucumuzun ifasında sözləri Vaqif Kəhrizliyə aid olan "Şəfəq saçır yenə Heydər" şeiri dinlənilir.

Vətən eşqi gecə - gündüz ürəyində alovlanan,
 Xalqı üçün yorulmadan zəhmət çəkən hey yaradan.
 Həyatının mənasını bəxş eyləyən bu xalqına,
 Əməliylə yol açan Vətənin baharına.
 Gələcəyə işıq saçan, nur bəxş edən günəş kimi,
 Düşmənləri yandıran bir alov kimi, atəş kimi,
 Prezidentim bu xalqına bir qürurdur, bir inamdır.
 Ölkəmizi bələlərdən hifz eyləyən qəhrəmandır!
 Onun sonsuz məhəbbəti ürəklərdə tutub qərar.
 Abadlaşır gündən – günə Vətənimdə hər bir diyar!
 Xalqa birdir rəhbərimin əqidəsi, vuran qəlbi,
 O, xalqın böyük oğlu, qüdrətli gənc Heydər idi.
 Gənc Heydərdir yeni əsrə addımlayır daha mətin,
 Qapısını açır xalqa, xoşbəxtliyin səadətini!
 İnam ilə xalqımızın inamına verir təpər.
 Bu Vətəndə gündüz günəş, gecə nurlu aydır Heydər!

II Aparıcı:

Bəli, adı müasir tariximizə qızıl hərflərlə yazılan Heydər Əliyevi ancaq yeri-göyü işığa qər q edən, qaranlıqları aydınlaşdıran Günəşlə, bir də qartal məskəni, uca göylərə yüksələn zirvə ilə müqayisə etmək mümkündür. O, bütün cəhətlərə görə hər zaman zirvədə dayanacaq bir şəxsiyyətdir. Onun zəkası, ideyaları daim Azərbaycanın üzərində Günəş kimi parlayacaq, yolumuzu nura qər q edəcək. Heydər Əliyev Tanrının Azərbaycan xalqını sevərək ona göndərdiyi

fədakarlıq simvolu idi. Böyük öndərin yeganə amalı, yaşamaq devizi belə idi: Taleyin ona bəxş etdiyi fitri qabiliyyətini, bütün qüvvə və bacarığını, əqli və fiziki potensialını ana yurdu Azərbaycana həsr etmək! Heydər Əliyevin adı tarixə digər böyük xidmətləri ilə yanaşı, ilk növbədə müstəqil Azərbaycanın qurucusu kimi daxil olmuşdur. Heydər Əliyevin böyüklüyü ilk növbədə onun milliliyində, mənsub olduğu xalqa, adət-ənənələrə bağlılığında, vətənpərvərliyində idi. O, varlığı, duyğuları və yanğıları ilə əsl azərbaycanlı idi. Heydər Əliyevin həyatsevərliyi, bitib-tükənməyən həvəsinin təməlinə ana Vətən, doğma Azərbaycan dayanırdı. Bu böyük insan köklərə möhkəm bağlı olduğuna görə güclü, qüdrətli idi. Böyük öndər bütün həyatı və fəaliyyəti boyu xalqını özünə arxa sanmış və özü də xalqa dayaq durmuşdur. Dillər əzbəri olan musiqisi Kamal, sözləri Baba Vəziroğlu olan “Xalq Heydər söyləyəcək – Heydər xalqım deyəcək” deyəni də məhz bu qırılmaz bağlılığın dəqiq ifadəsidir.

Bu vaxt sözləri və musiqisi Xanim İsmayılqızına aid olan “Dahi” mahnısı Faiq Ağayevn ifasında səslənir. Ekranada həmin musiqiyə çəkilmiş klip nümayiş etdirilir.

I Aparıcı:

Heydər Əliyev Azərbaycan müstəqilliyinin tarixi yaradıcısıdır. O, neçə ömürlərə bəs edən ömür yaşamışdır. Qarşılaşdığı bütün dramatik şəraitlərdən, çıxılmaz və ağır anlardan o, yalnız qalib kimi çıxmışdır. Şair Nəsim Qaramanlı yazır:

Bu Vətənə xidmətində,
Bu millətə hörmətində,
Bu dövlətin qüdrətində
Yaşayır Heydər babamız!
Əməli zəfər babamız!

Heydər Əliyev totalitarizm labirentlərindən Azərbaycanı məharətlə və salamat çıxarmışdır. Ulu öndər nəinki ölkədə sabitliyi bərqərar etdi, həmçinin, Azərbaycanı dünya arenasında sayılıb – seçilən ölkələr içərisinə çıxardı. Hörmətli tədbir iştirakçıları. İndi isə gəlin kitabxananın fəal oxucusunun ifasında şairə Şəlalə Çingizqızının ulu öndərə həsr etdiyi “Xalqın öndəri” şeirini dinləyək.

Oxucu:

Xalqın tükənmişdi səbri – dözümlü,
O, yetirdi ağır gündə özünü,
Sülh carçısı dedi haqqın sözünü
Heydər kimi öndəri var xalqımın.
Tanıtdı dünyaya, Azərbaycanı,
Torpaqdır, Vətəndir onun imanı,
Dağıtdı yurdumdan qara dumanı
Heydər kimi öndəri var xalqımın.
Doğdu Günəş kimi göylərdən baxdı,

Nur olub yurduma şəfəqlər saçdı.
Tilsimli yollardan düyünü açdı,
Heydər kimi öndəri var xalqımın.

II Aparıcı: Bəli, böyük şəxsiyyətləri tarix yetişdirir. Onlar isə tarixdə əbədi iz qoyurlar. Heydər Əliyev böyük dövlət adamı, siyasi xadim, siyasət şahmatının məğlubedilməz grossmeysteridir. O, müstəqil Azərbaycan Respublikasının bu gününün və gələcəyinin inkişafını təmin edən strategiyanın müəllifi olmuşdur. Azərbaycan xalqının ümummillə lideri Heydər Əliyev, sözün əsl mənasında böyük ömür yaşadı. Lakin onun ideyalarının ömrü, qurduqlarının və yaratdıqlarının ömrü daha böyükdür. Bu sonsuza qədər uzunömürlülük onun öz əlləri ilə qurub yaratdığı və indi Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla inkişaf etdirilən müstəqil Azərbaycan Respublikasının tərəqqisində, möhkəmlənməsində, qüdrətlənməsində təcəssüm edir. Bu gün dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan hər bir azərbaycanlı böyük iftixar hissi və vüqarla “Mən müstəqil Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıyam” – deyə bilər, bununla fəxr edirsə, ulu öndərin Vətəni və Azərbaycan xalqı yolunda şərəfli mücadiləsini, ömrünü şam kimi əritməsini unuda bilməz. Heydər Əliyevin bu mənalı ömür yoluna neçə - neçə dastanlar, poemalar yazıldı. Gəlin bu gün o poemalardan birinə müraciət edək. Xalq şairi Zəlimxan Yaqubun qələmə aldığı “Böyük ömrün dastanı” poemasına.

Səhnəyə “Böyük Ömrün dastanı” poemasını sənələşdirən oxucular çıxırlar.

I oxucu (Şair):

Verdi salamını müdriklər kimi,
Önümdə bir aqıl qoca dayandı.
Sandım ki Tanrıdı qarşımda duran,
Qalxdı, ucalardan uca dayandı.

II oxucu (Aqıl qoca):

“Eşitdim Heydərdən kitab yazırsan
Gəldim əllərini sıxmağa, oğul.
Dizində güc gərək, qəlbində təpər,
O qarlı zirvəni çıxmağa, oğul.
Gəril kaman kimi, dartıl yay kimi,
Bir düşün əsəri kimdən yazırsan.
Dövlətin dayağı, millətin ruhu,
Ən sağlam özüldən, himdən yazırsan.
Tərəzi deyilən elin gözüdü,
Səni də çəkəcək, kitabını da.
Ürəkdənmi gəlir, dodaqdanmı söz,
Çox dürüst verəcək cavabını da.
Rəssamın silahı rəngdi, fırçadı,
Memarın sərvəti qayadı, daşdı.

I oxucu (Şair):

Sözdən elə yarat o heykəli sən,
Desinlər ən böyük heykəltaraşdı!
Onun könül açan ürək sözləri,
Döndü qanadlara, döndü qollara.
Dahi bir insandan yazmaq eşqinə
Allahı çağırıb çıxdım yollara.
İnsan köküm oldu, mələk budağım,
Kökdən qanadlandım budağa doğru.
Çəkdi yaratdığım bu dastan məni
Vətənə, millətə, torpağa doğru.
Dilində səslənən hər müqəddəs ad
Dilimdə sərવətədi, damağımda dad.
Ey böyük sərkərdə, ey böyük ustad,
Hər sətrin səngərim, yarağım oldu.
Eşqim, məhəbbətim, gücüm, qeyrətim,
Baxışım, marağım, sevgim, heyrətim,
Zəvvarı azalmaz bir ziyarətim,
Səcdəgah deyilən torpağım oldu.
Gəldi dostluq günü, gəldi dost anı,
Qoymadım qılıncım qında paslana.
Adına yazdığım “Heydər dastanı”
Başımın üstündə bayrağım oldu.

I Aparıcı:

Heydər Əliyevin Azərbaycan mədəniyyətinin ayrılmaz tərkib hissəsi olan kitabxana quruculuğu sahəsində də, misilsiz xidmətləri vardır. XX əsrin II yarısında respublikada kitabxana şəbəkələrinin inkişafı, kitabxanaların mərkəzləşdirilməsi, kitabxana fondlarının inkişafı, əhaliyə kitabxana xidmətinin yaxşılaşdırılması, kitabxanaların maddi-texniki bazasının və kadr potensialının möhkəmləndirilməsi istiqamətində Heydər Əliyevin gördüyü işlər danılmazdır. Müstəqillik dövründə kitabxanaların qorunub saxlanılması, kitabxana işinin inkişaf istiqamətləri və dövlətin kitabxana siyasətinin formalaşmasında Heydər Əliyevin rolu böyükdür. Bəli, Ümummilli lider Heydər Əliyev bütün sahələr kimi kitabxana sahəsində də nailiyyətləri böyükdür.

Sözləri Valeh Mirzəyə aid olan Heydər Əliyevin xatirəsinə yazılmış “Bir el sevindi” şeirinə oxucularımızın ifasında dinlənilir.

I Oxucu:

Bu xalqın ümidi qırılan deyil –
Bu xalqın nicatı Öndər olubdur.
Daxili düşmənlər cövlan edəndə,
Xilaskar Atamız Heydər olubdur.
Çox ağrı-acılar çəksə də başı,
Üzü ağ çıxıbdır sınaqlardan o.
Qoymadı bölünə Vətən torpağı,

- II Oxucu: Qorudu milləti qınaqlardan o,
O, böyük işlərin müəllifiydi,
Qurub – yaradandı... Yaradan kimi.
Millətin yolunda, xalqın yolunda
Verdi o, özünü bir qurban kimi.
Bir oğul böyütdü, öz sevgisiylə
Vətəni sevməyi öyrətdi ona.
İşıqlı yolların döngələrində,
Ata nəsihəti örnəkdi ona.
- III Oxucu: Bir oğul böyütdü, oğul! – deyirəm,
Surəti gözümdə, ürəyimdədir.
Halal süfrəmizə, çörəyimizə,
Haram qatanlara dərs verdi bir – bir.
Bir oğul böyütdü, oğul! – deyirəm,
İşıqlı gələcək açarı onda.
Bir ev sevinmədi, bir el sevindi,
Heydər davamçısı İlham olanda.
- II Aparıcı: 1969-1985-ci illərdə respublikamızda mədəni quruculuq sahəsində həyata keçirilən böyük tədbirlər kitabxana işinin inkişafına da müsbət təsir göstərmiş, əvvəllər ləğv edilmiş kənd kitabxanaları plana uyğun qaydada ardıcıl olaraq bərpa olunmuş, kənd rayonlarının yaşayış məntəqələrində kitabxanalar təşkil edilmiş, kitabxanaların maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmiş, kitabxana işinin maliyyələşdirilməsinə diqqət artırılmışdır. Məhz bu illərdə həm kənd yerlərində, həm də şəhərlərdə yeni kitabxana binalarının tikilməsinə, mövcud binaların bərpa və təmiri işlərinə vəsait ayrılmağa başlanılmışdır. Kitabxanaların mərkəzləşdirilməsi məsələsi respublikamızda da müvəffəqiyyətlə başa çatdırılmış, mühüm elmi-təcrübi nəticələr əldə edilmişdir. Ulu öndər kitab və kitabxana işinin böyük mədəni əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirmiş, onu ölkəmizin ümumi mədəniyyətinin əsas göstəricisi kimi qiymətləndirmişdir. Bu da Heydər Əliyevin yüksək elmi, mədəni və intellektual səviyyəsi ilə, bəşəri xarakter daşıyan hadisələri düzgün qiymətləndirə bilmək istedadı ilə şərtləşir. Ulu öndər kitabxanaların fəaliyyətinə, kitabxanaçı əməyinə yüksək qiymət vermişdir. Heydər Əliyev həmişə çıxışlarında yazıçı və şairlərimizin, alimlərimizin, mədəniyyət xadimlərimizin böyük potensiala malik olduğunu bildirmiş, Azərbaycan xalqının təhsillənməsində, biliklənməsində, elm və mədəniyyətimizin, mənəviyyatımızın inkişafında böyük rolu olduğunu bildirmişdir. Söhbət Ulu Öndər Heydər Əliyevin mədəniyyət sahəsində gürdüyü işlərdən düşmüşkən gəlin yuxarı sinif şagirdlərinin ifasında Ümummilli

liderimizin mədəniyyətdən bəhs edən hikmətli sözlərinə qulaq asaq.

Oxucular səhnəyə çıxıb kəlamları söyləyirlər.

1. Mədəniyyət bəşəriyyətin topladığı ən yaxşı nümunələrlə xalqları zənginləşdirir və onların mədəniyyəti bu yolla inkişaf edir.
2. Xalq bir çox xüsusiyyətləri ilə tanınır, sayılır və dünya xalqları içərisində fərqlənir. Bu xüsusiyyətlərdən ən yüksəyi, ən böyüyü mədəniyyətdir.
3. Azərbaycan mədəniyyəti öz milliliyini saxlayaraq bu zəmin əsasında klassik mədəniyyət səviyyəsinə gəlib çatmışdır.
4. Xalqımızın incəsənət və mədəniyyət sahəsindəki nailiyyətləri vətəni, millətini sevən hər bir şəxs üçün iftixar mənbəyidir.
5. Ədəbiyyata, elmə, mədəniyyətə qayğı, diqqət həmişə olmalıdır.
6. Mədəniyyətimizin ən böyük və fərqləndirici xüsusiyyətlərindən biri də odur ki, zaman-zaman istedadlı insanlar mədəniyyətimizdə yeni yollar, yeni cığırılar açılar, yeni formalar meydana gətirirlər.
7. Bizim musiqimiz – xalq musiqisi, folklor musiqisi çox rəngarəngdir, çox zəngindir.
8. Yüksək mədəniyyətə malik olan xalq həmişə irəli gedəcək, həmişə yaşayacaq, həmişə inkişaf edəcək.
9. Ölkələr arasında dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsində mədəniyyət və elm sahəsində əlaqələrin təsiri böyükdür.
10. Hər bir xalqın mədəniyyəti həmişə onu yüksəldir, bütün dünyada tanındır, mənəviyyatını zənginləşdirir.
11. Xalqımız zəngin mədəniyyətə malikdir. Fəxr edə bilərik ki, bizim mədəniyyətimiz qədim zamanlarda da çox zəngin və yüksək olmuşdur.
12. Azərbaycan xalqı bəşər tarixinə böyük, dəyərli, dahi simalar bəxş etmiş, onların əsərləri, yaradıcılığı dünya elmini, mədəniyyətini zənginləşdirmiş, insanları maarifləndirmişdir.
13. Azərbaycanın bugünkü mədəniyyəti dahi şəxsiyyətlərimizin yaratdığı və əsrlərdən-əslərə keçən mədəniyyətimizə, elmimizə, mənəviyyatımıza əsaslanır.
14. Ədəbiyyatımız, incəsənətimiz, rəssamlıq, heykəltaraşlıq məktəbimiz, musiqimiz, teatr mədəniyyətimiz dünya səviyyəsində yüksək zirvələrə qalxmışdır. Mədəniyyət bəşəriyyətin topladığı ən yaxşı nümunələrlə xalqları zənginləşdirir və onların mədəniyyəti bu yolla inkişaf edir.

I Aparıcı: Bəli, İftixar hissi ilə demək olar ki, Heydər Əliyev respublikaya rəhbərlik etdiyi 34 illik dövrdə böyük təşkilatçılıq, nəhəng quruculuq işləri ilə yanaşı, zəngin elmi-nəzəri, mənəvi bir irs yaratmışdır. Bu irs qiymətli mənəvi sərvət kimi elmimizin və mədəniyyətimizin “qızıl fondu” na daxil edilmişdir. Müasir şəraitdə ölkəmizin gələcək inkişaf yolunu işıqlandıran bu zəngin irsin öyrənilməsinə böyük ehtiyac hiss edilməkdədir. Respublikamızın vətəndaşlarının, ziyalılarının,

alimlərin, mütəxəssislərin, əhalinin bütün təbəqələrinin, xüsusilə vətənimizin gələcəyi olan gənclərin bu irsi dərindən mənimsəməsinə ciddi ehtiyac duyulmaqdadır. Heydər Əliyevin elmimizə, tariximizə, dilimizə, milli ideologiyamıza, soykökümüzdə göstərdiyi xidmətlər danılmazdır. Azərbaycan mədəniyyətinin ən böyük nailiyyətləri görkəmli siyasət və dövlət xadimi Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Məhz buna görə də Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illəri mədəniyyətimizin tarixində yeni intibah dövrü adlandırmaq olar.

II aparıcı: Hörmətli tədbir iştirakçıları gəlin az yaşlı oxucularımızın ifasında sözləri Vaqif Kəhrizliyə aid olan “Bizimlədir, sağdır Heydər!” şeirini dinləyək.

I Oxucu: Vətəndə yanan ocaqdı,
Hər zaman nur saçacaqdı.
Xalqla birgə olacaqdı,
Sevinməsin namərd əcəl,
Bizimlədir, sağdır Heydər!

II Oxucu: O zirvədən enən deyil,
Haqq yolundan dönən deyil.
Bir günəşdir, sönən deyil,
İşıq saçar, yol göstərər,
Bizimlədir, sağdır Heydər!

III Oxucu: El bağının bağbanıdır,
Hər dərdlərin dərmanıdır.
Xalqın şərəfi, şanıdır,
Generaldır, həm də əsgər,
Bizimlədir, sağdır Heydər!

IV Oxucu: Ona sevgi sonsuz, təmiz,
Olub hər vaxt qələbəmiz.
Odur canlı abidəmiz,
Od yurdunu cənnət edər
Bizimlədir, sağdır Heydər!

V Oxucu: O sadədi, o məğrurdu,
Könüllərdə yuva qurdu.
Vətən üçün bir qürurdu,
Hifz eyləyir onu göylər,
Bizimlədir, sağdır Heydər!

VI Oxucu: O qüdrətdir! Hər vaxt tamdır!
Bu xalqına bir loğmandır,
Gəncləşibdir o İlhamdır.
Yaradacaq xariqələr,
Bizimlədir, sağdır Heydər!
Bizimlədir, sağdır Heydər!

II Aparıcı:

Bəli, tarix boyu, müəyyən dövrlərdə elə tarixi şəxsiyyətlər, elə siyasətçilər olub ki, onlar yalnız öz yaşadıkları dövrün yox, həm də çox-çox illər sonranın da insanı olublar. Gələcəyi görmək, rəhbəri olduğu ölkəni, onun vətəndaşlarını işıqlı gələcəyə aparmaq yönündə gördükləri saysız-hesabsız işlər onları daha da əfsanələşdirib, xalqın sevilən şəxsiyyətinə çevirib. Belə şəxsiyyətlərdən biri də Heydər Əliyevdir. Bəli, “Azərbaycan Heydər Əliyevin şah əsəridir” deyimi heç vaxt öz dəyər və aktuallığını itirməyəcəkdir. Çünki Heydər Əliyev həm də Azərbaycanı bütün dünyada tanıdıbdır. Bayrağımızın dünyanın nüfuzlu təşkilatlarının binaları qarşısında şəstlə dalğalanması, dünyanın inkişaf etmiş ölkələri ilə ikitərəfli və çoxtərəfli əlaqələri ulu öndərin həyata keçirdiyi uzaqgörən və məntiqli siyasətin nəticəsində baş veribdir. Ulu öndər böyük alim, böyük diplomat, böyük siyasətçi, böyük demokrat, böyük rəhbər idi. Heydər Əliyevin doğma xalqıda, onun çıxış və nitqini dinləyən başqa millətlər də, onu yalnız siyasətçi, ictimai xadim kimi deyil, nadir bir elm adamı kimi qiymətləndirirdilər. Dilçilər, tarixçilər onu bu sahəni bilən, rəssamlar, memarlar, bəstəkarlar, musiqiçilər onu xüsusi ilahi zövqlü şəxs, iqtisadçılar və kənd təsərrüfatı alimləri onu dərin biliyə malik olan mütəxəssis, təbabət, dəqiq elmlərin alimləri onu özlərinin həmkarı, bəzi problemlərin həllində elmi rəhbəri kimi qəbul edirdilər.

I Aparıcı:

O, hər b elmini dərinləndirən bilən general idi. XX əsrin böyük bir dövrü ərzində Azərbaycanın siyasi və iqtisadi inkişafı, ictimai həyatımızın bütün sahələrində əldə olunmuş yüksək nailiyyətlər məhz ulu öndərin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyev vətən elminin hamisi, alimlərin böyük dostu idi. Ulu öndər ziyalıların fəvqündə dayanan ziyalı idi. Bəli, Heydər Əliyev bəşəriyyət üçün adi vətəndaş olmayıb. O, əqli, zəkası, idrakı ilə seçilən görkəmli dövlət xadimi kimi məşhur şəxsiyyətlərin önündə gedib. Onun hünəri ilə müstəqil Azərbaycan Respublikası formalaşmış, Azərbaycan adlı məmləkət xilas edilib. Azərbaycan dili Azərbaycan xalqına qaytarılıb. Ölkədə hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət qurulub. Heydər Əliyev haqqında çoxlu kitablar yazılıb, televiziya verisləri hazırlanıb, oçerklər nəşr edilib: burada onun ancaq üzdə görünən xarakter cizgilərini təsvir etmək mümkün olub. Onun fenomen keyfiyyətlərinin üzdə görünməyən cəhətlərini təhlil etmək heç kimə müyəssər olmayıb. Beynəlxalq jurnalistlərin onu dünyanın 8 – ci möcüzəsi hesab etmələri də təsadüfi xarakter daşımayıb. Onun hər çıxışında, müsahibəsində, məruzəsində, söhbətində söylədikləri fikirlər bizim üçün əxlaq dərslərinə çevrilib, müqəddəs kəlam olub, məktəb olub. Ulu öndər sözün əsl

mənasında xalq müəllimi idi.O, fenomen yaddaşa malik bir şəxsiyyət idi.

II Aparıcı: Bu anda Heydər Əliyevin bu kəlmələri yada düşür: “Şükürlər olsun ki, yurdumuza, respublikamıza, xalqımıza çoxlu şeirlər, mahnılar, çoxlu musiqi əsərləri həsr olunmuşdur. Yurdumuza, Vətənimizə - Azərbaycana həsr olunmuş hər bir belə musiqi insanlarımızda, vətənpərvərlik hissi, iftixar, sevinc hissi doğurur ki, bizim Azərbaycanımız var, Azərbaycana həsr edilmiş belə mahnılar, şeirlər var və bu gün müstəqil, azad Azərbaycan var!...” Bu gözəl kəlmələrdən sonra, yenə söz sevimli oxucularımızdır. Gəlin onların ifasında sözləri Fəridə Ləmanın olan”Onu zaman seçib” şeirindən bir parçaya qulaq asaq.

I Oxucu: Mənim Odlar yurdum – Azərbaycanım,
Heydərə söykərib, Heydər də ona.
O, elə müdrikdir, elə ağıllı,
Bu vətən onunla gələcək cana.

II Oxucu: Məqsədi, məramı Xalqdır, Vətəndir,
Qurduğu dövlətin təməli dağdır.
Mənim Heydər adlı Azərbaycanım,
Yurdumda əkizdir, həmişə vardır.

III Oxucu: O, Vətən daşındır köksü bir ocaq,
Alışıb yanacaq hey zaman- zaman.
O, Qorqud atadır, el yiyəsidir,
Onun yollarına çökərmi duman?!
Onu zaman seçib.

IV Oxucu: Yad eldə qalmadı Cavidin qəbri,
Bir qolu Arazdı, bir qolu Kürdü.
O, aqıl, vicdanlı əsl vətəndaş,
O, bu Vətən üçün incidi, dürdü.

V Oxucu: Tanıtdı dünyaya Azərbaycanı,
Bayraqlar üçündə bayrağım qalxdı.
Bir kəlmə sözünə neçə kürsüdən,
Milyonlar baş əyib, ayağa qalxdı.
Onu zaman seçib!

I Aparıcı: Azərbaycanın milli-mənəvi dünyasını zənginləşdirmiş şəxsiyyətlər möhkəm əqidələri, dərin zəkaları ilə tariximizdə parlaq səhifələr yazmışlar. Bu şəxsiyyətlər doğma yurdun sabahı naminə zamanın sınaqlarına fədakarlıqla sinə gərərək Vətənin işıqlı gələcəyini təmin etmişlər. Heydər Əliyevin dərin məzmunlu əsərləri, ideya və fikirləri elm və mədəniyyətin bütün sahələrində aparılan elmi araşdırmaların metodoloji əsasıdır. Bu əsərlər azərbaycanşünaslığa böyük hədiyyədir. Heydər Əliyevin nəzəri irsi həmçinin Azərbaycan dövlətçiliyinin yaranması,

qorunması və inkişaf etdirilməsinin əsasıdır. Bu əsərlər siyasi tarix, azərbaycançılıq, vətəndaşlıq, dövlət quruculuğu, vətən sevgisi, vətənə hədsiz məhəbbət dərslidir. Ulu öndərin hər bir əsəri böyük əhəmiyyətə malikdir. Əsrlər keçəcək, illər bir-birini əvəz edəcək, nəsillər dəyişəcək, bu əsərlər isə yaşayacaq, neçə-neçə nəsillərə, Azərbaycan xalqının gələcəyinə xidmət edəcəkdir. Çünki bu əsərlər zamanın sifarişidir, xalqın tarixidir, salnaməsidir. Bu əsərləri zaman özü yaratdığından daim yaşayacaq, gələcəyə işıq saçacaq.

II Aparıcı:

Ulu öndər gənclərin təhsilinə, işlə təmin edilməsinə, hərtərəfli inkişafına, onların dünyagörüşünün genişlənməsinə, beynəlxalq əlaqələrin artmasına, yeniliklərdən bəhrələnmələrinə, fiziki və əqli cəhətdən sağlam böyümələrinə xüsusi diqqət yetirirdi. O, “Gənclər bizim gələcəyimizdir” dedikdə Azərbaycanın gələcəyinin ağıllı, savadlı, bacarıqlı gənclərin əlində olmasını arzulayırdı. Həmçinin Heydər Əliyev kosmopolit ideyaların zehinlərinə zorla yerləşdirildiyi bir dövrdə milli məfkurənin qorunub saxlanması, habelə azərbaycançılığın ən mühüm komponenti olan ana dilinin inkişaf etdirilməsi sahəsində də mühüm tədbirlər həyata keçirmişdir. Heydər Əliyev üçün ana dili azərbaycançılığın başlanğıc məqamı, təməl prinsipi olmuşdur. Müdrik rəhbər yaxşı başa düşürdü ki, xalqa milli – mənəvi dəyərlərini aşılamaq üçün ona ilk növbədə öz dilini sevdirmək lazımdır. Heydər Əliyevin nəzəri irsi həmçinin Azərbaycan dövlətçiliyinin yaranması, qorunması və inkişaf etdirilməsinin əsasıdır. Bu əsərlər siyasi tarix, azərbaycançılıq, vətəndaşlıq, dövlət quruculuğu, vətən sevgisi, vətənə hədsiz məhəbbət dərslidir.

I Aparıcı:

Səma təmiz olduqca, uzaq üfüqlər daha aydın görünür. Doğma vətənimizin göylərində qara buludlar çəkildikcə yeni, müstəqil Azərbaycanımızın gələcəyi daha parlaq, daha işıqlı görünür. O nurlu gələcək çox uzaqda deyil. Lakin unutmamalıyıq ki, biz də o şanlı tarixin yaradıcılarıyıq. Bunun üçün hörmətli prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının ətrafında sıx birləşməli, öz işimiz, əməyimiz, hünərimizlə ona yardımçı olmalıyıq. Bunu bizdən həmişəlik əbədiyyətə qovuşan xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin ruhu tələb edir!

S O N

İstifadə olunan ədəbiyyat siyahısı:

1. Xələfov Abuzər. Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi. – B.: Azər nəşr, 2006. - 312s.
2. Kəhrizli Vaqif . Azərbaycan bayrağı.- B.: Yazıçı, 2011.- 192 s.
3. Valeh Mirzə. Azərbaycan dövlətçiliyinin qoşa qanadı. II kitab. - B.: Təhsil, 2006.- 344 s.
4. Vətənə nəğmə çəlengi. “Poeziya günü” toplusunun xüsusi buraxılışı.- B.: “QOLİAF” Nəşriyyat evi, 2011.- 496 s.
5. Zəminə Xınalı. Hərbi məktəblərin banisi.- B.: Adiloğlu nəşriyyatı, 2006.- 264 s.